Monseniorul

Louis-Gaston de Ségur

Iadul

tradus și editat în limba română

Prima ediție

© Adevărul de Veacuri, 2026
Traducere în limba română © Robin Caramaschi, 2026

Textul original al lucrării L'Enfer, publicată în secolul al XIX-lea de Monseniorul Louis-Gaston de Ségur (1820–1881), aparține domeniului public.

Prezenta ediție constituie o traducere originală în limba română, realizată după ediții franceze conforme tradiției catolice preconciliare, și este protejată conform legislației în vigoare privind drepturile de autor asupra traducerilor.

Reproducerea fragmentelor scurte este permisă numai cu menționarea sursei.

Editura: Adevărul de Veacuri
Anul publicării: 2026
Tipărit prin sistem de imprimare la cerere

Adevărul de Veacuri

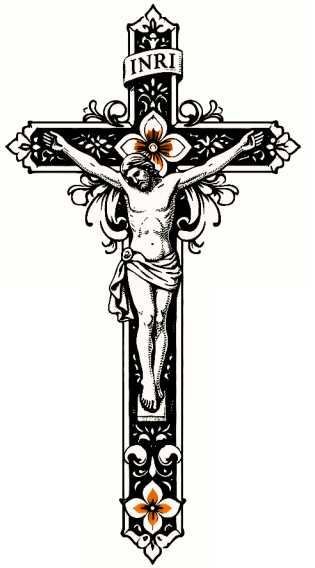
INRI

Monseniorul Louis-Gaston de Ségur (1820-1881)

a fost un prelat și scriitor catolic francez al secolului al XIX-lea. Fiu al contelui Eugène de Ségur și nepot al contesei de Ségur, a fost hirotonit preot în anul 1847 și consacrat episcop titular de Rosalia în 1850.

Devenit aproape complet orb la vârsta de treizeci de ani, și-a continuat totuși cu neobosit zel activitatea apostolică și literară. A publicat numeroase lucrări de apologetică și popularizare doctrinară, între care L'Enfer, Le Purgatoire, La Confession și Réponses courtes et familières aux objections les plus répandues contre la religion.

Stilul său limpede, direct și pastoral urmărea apărarea credinței catolice împotriva erorilor religioase și a curentelor raționaliste ale epocii sale.

PREFAȚĂ

Breve al Sanctității Noastre Părinte Papa Pius al IX-lea către autor

PIUS AL IX-LEA, Papă,

Preaiubit Fiule, Salut și Binecuvântare Apostolică.

Te felicităm din toată inima pentru faptul că nu încetezi a împlini, pe o scară atât de vastă și cu atât de mare succes, slujirea ta de vestitor al Evangheliei. Tot ceea ce publici se răspândește îndată în rândurile poporului în mii de exemplare. În mod vădit, pentru ca scrierile tale să fie astfel căutate, trebuie ca ele să placă; iar ele nu ar putea plăcea, dacă nu ar avea darul de a câștiga mințile, de a pătrunde până în adâncul inimilor și acolo de a produce fiecare roadele lor binefăcătoare.

Folosește, așadar, harul pe care ți l-a făcut DUMNEZEU; continuă să lucrezi cu ardoare și să împlinești slujirea ta de evanghelizare.

Cât despre Noi, îți făgăduim din partea lui DUMNEZEU un ajutor larg, prin mijlocirea căruia vei putea iniția pe căile mântuirii un număr de suflete din ce în ce mai mare și îți vei împleti astfel o minunată cunună de slavă.

Între timp, ca zălog al acestei favoruri cerești și al celorlalte daruri ale Domnului, primește Binecuvântarea Apostolică pe care ți-o dăm cu mare iubire, Preaiubit Fiule, pentru a-ți arăta părintească Noastră bunăvoință.

Dat la Roma, lângă Sfântul Petru, la 2 martie 1876, în al treizecilea an al Pontificatului Nostru.

PIUS AL IX-LEA, Papă.

PROLOG

Era în anul 1837. Doi tineri sublocotenenți, de curând ieșiți din Saint-Cyr, vizitau monumentele și curiozitățile Parisului. Intrară în biserica Adormirii, lângă Tuileries, și se apucară să privească tablourile, picturile și celelalte detalii artistice ale acestei frumoase rotonde. Nu se gândeau să se roage.

Lângă un confesional, unul dintre ei zări un tânăr preot în rochetă, care adora Sfântul Sacrament. „Privește-l pe acest curat, îi zise el camaradului său; parcă ar aștepta pe cineva. – Poate pe tine, răspunse celălalt râzând. – Pe mine! Și pentru ce? – Cine știe? Poate ca să te spovedești. – Să mă spovedesc! Ei bine, vrei să pui rămășag că mă duc? – Tu! Să mergi să te spovedești! Bah!" Și începu să râdă, ridicând din umeri.

„Ce vrei să pui rămășag? reluă tânărul ofițer, cu un aer batjocoritor și hotărât. Să punem un prânz bun, cu o sticlă de șampanie bine răcită. – Fie pentru prânz și șampanie. Te sfidez să mergi să intri în cutie."

Abia isprăvise, că celălalt, mergând drept la tânărul preot, îi spuse un cuvânt la ureche; iar acesta se ridică, intră în confesional, în timp ce penitentul improvizat arunca asupra camaradului său o privire învingătoare și se îngenunchea ca pentru a se spovedi.

„Ce obrăznicie are!" murmură celălalt; și se așeză să vadă ce se va întâmpla.

Aștepta cinci minute, zece minute, un sfert de oră. „Ce face? se întreba el cu o curiozitate ușor nerăbdătoare. Ce poate spune de atâta vreme?"

În sfârșit, confesionalul se deschise; abatele ieși, cu fața animată și gravă; și, după ce salută pe tânărul militar, intră în sacristie. Ofițerul se ridicase și el, roșu ca un cocoș, trăgându-și mustața cu un aer oarecum încurcat și făcând semn prietenului său să-l urmeze pentru a ieși din biserică.

„Ei bine, zise acesta, ce ți s-a întâmplat? Știi că ai rămas aproape douăzeci de minute cu acest abate. Pe cuvânt! pentru o clipă am crezut că te spovedești pe bune. Totuși ți-ai câștigat prânzul. Îl vrei pentru diseară? – Nu, răspunse celălalt prost dispus; nu, nu astăzi. Vom vedea altădată. Am treabă; trebuie să te părăsesc." Și strângând mâna tovarășului său, se îndepărtă brusc, cu un aer crispat.

Ce se petrecuse, într-adevăr, între sublocotenent și duhovnic? Iată:

De îndată ce preotul deschise grilajul confesionalului, își dădu seama, după tonul tânărului, că era vorba de o mistificare. Acesta mersese până la impertinența de a-i spune, încheind nu știu ce frază: „Religia! Spovada! nu-mi pasă!"

Acest abate era un om de spirit. „Iată, dragul meu Domn, îi zise el întrerupându-l cu blândețe; văd că ceea ce faceți aici nu este serios. Să lăsăm deoparte spovada și, dacă voiți, să vorbim un mic moment. Îmi plac mult militarii. Și apoi, aveți aerul unui băiat bun și plăcut. Care este, spuneți-mi, gradul dumneavoastră?"

Ofițerul începea să simtă că făcuse o prostie. Bucuros că găsește un mijloc de a ieși din ea, răspunse destul de politicos: „Nu sunt decât sublocotenent. Ies din Saint-Cyr. – Sublocotenent? Și veți rămâne mult timp sublocotenent? – Nu știu prea bine; doi ani, trei ani, poate patru. – Și după? – După? Voi deveni locotenent. – Și după? – După? Voi fi căpitan. – Căpitan? La ce vârstă se poate fi căpitan? – Dacă am noroc, zise celălalt zâmbind, pot fi căpitan la douăzeci și opt sau douăzeci și nouă de ani. – Și după? – Oh! după, este greu; rămâi mult timp căpitan. Apoi devii maior; apoi locotenent-colonel; apoi colonel. – Ei bine! iată-vă colonel, la patruzeci sau patruzeci și doi de ani. Și după aceea? – După? Voi deveni general de brigadă și apoi general de divizie. – Și după? – După? Nu mai este decât bastonul de mareșal. Dar pretențiile mele nu merg până acolo. – Fie; dar nu vă veți căsători? – Ba da, ba da; când voi fi ofițer superior. – Ei bine, iată-vă căsătorit, ofițer superior, general, general de divizie, poate chiar mareșal al Franței, cine știe? Și după, Domnule? adăugă preotul cu autoritate. – După? după? replică ofițerul puțin încurcat. Oh! pe credința mea, nu știu ce va fi după."

„Vedeți cât este de ciudat, zise atunci abatele pe un ton din ce în ce mai grav. Știți tot ce se va petrece până atunci și nu știți ce va fi după. Ei bine, eu știu; și am să vă spun. După, Domnule, după, veți muri. După moartea dumneavoastră, veți apărea înaintea lui DUMNEZEU și veți fi judecat. Și dacă veți continua să faceți precum faceți, veți fi osândit; veți merge să ardeți veșnic în iad. Iată ce va fi după!"

Și cum tânărul ușuratic, supărat de această încheiere, părea că vrea să se strecoare: „O clipă, Domnule! adăugă abatele. Mai am un cuvânt să vă spun. Aveți onoare, nu-i așa? Ei bine, și eu am. M-ați jignit grav; și îmi datorați o reparație. O cer și o cer în numele onoarei. Va fi, de altfel, foarte simplă. Îmi veți da cuvântul dumneavoastră că, timp de opt zile, în fiecare seară înainte de a vă culca, veți îngenunchea și veți spune cu glas tare: «Într-o zi voi muri; dar nu-mi pasă. După judecata mea, voi fi osândit; dar nu-mi pasă. Voi merge să ard veșnic în iad; dar nu-mi pasă.» Atât. Dar îmi veți da cuvântul dumneavoastră de onoare că nu veți lipsi, nu-i așa?"

Din ce în ce mai supărat, dorind cu orice preț să iasă din acest pas greșit, sublocotenentul promisese totul, iar bunul abate îl trimisese cu bunătate, adăugând: „Nu am nevoie, dragul meu prieten, să vă spun că vă iert din toată inima. Dacă vreodată ați avea nevoie de mine, mă veți găsi întotdeauna aici, la postul meu. Numai să nu uitați cuvântul dat." După aceasta, se despărțiseră, precum am văzut.

Tânărul ofițer a luat masa singur. Era vădit supărat. Seara, în clipa de a se culca, șovăi puțin; dar cuvântul era dat; și se execută.

„Voi muri; voi fi judecat; voi merge poate în iad…." Nu avu curajul să adauge: „Nu-mi pasă."

Câteva zile trecură astfel. „Pedeapsa" sa îi revenea neîncetat în minte și părea să-i răsune în urechi. În fond, ca nouăzeci și nouă la sută dintre tineri, era mai mult ușuratic decât rău. Nici nu se scursese săptămâna, că se întorcea, singur de data aceasta, la biserica Adormirii, se spovedea cu adevărat și ieșea din confesional cu fața scăldată în lacrimi și cu bucuria în inimă.

De atunci a rămas, mi s-a spus, un creștin vrednic și fervent.

Gândul serios al iadului, împreună cu harul lui DUMNEZEU, operase metamorfoza. Iar ceea ce a făcut asupra minții acestui tânăr ofițer, de ce nu ar face și asupra minții tale, prietene cititor? Trebuie, așadar, să reflectăm o dată bine.

Trebuie să reflectăm; este o chestiune personală, dacă vreuna a fost, și, mărturisește-o, profund înfricoșătoare. Se ridică înaintea fiecăruia dintre noi; și, vrând-nevrând, îi trebuie o soluție pozitivă.

Vom examina deci, dacă voiești, împreună, pe scurt, dar foarte limpede, două lucruri: 1° dacă există cu adevărat un iad; și 2° ce este iadul.

Fac apel aici numai la buna ta credință și la credința ta.

I
DACĂ EXISTĂ CU ADEVĂRAT UN IAD

Există un iad: aceasta este credința tuturor popoarelor, în toate timpurile.

Ceea ce toate popoarele au crezut întotdeauna, în toate timpurile, constituie ceea ce se numește un adevăr de bun-simț, sau, dacă voiești, de sentiment comun, universal. Oricine s-ar refuza să admită una dintre aceste mari adevăruri universale nu ar avea, cum se spune foarte drept, bun-simț. Trebuie să fii nebun, într-adevăr, pentru a-ți închipui că poți avea dreptate împotriva tuturor.

Or, în toate timpurile, de la începutul lumii până în zilele noastre, toate popoarele au crezut într-un iad. Sub un nume sau altul, sub forme mai mult sau mai puțin alterate, au primit, au păstrat și au proclamat credința în pedepse înfricoșătoare, în pedepse fără sfârșit, unde focul apare întotdeauna, pentru pedepsirea celor răi, după moarte.

Acesta este un fapt sigur, și a fost atât de luminos stabilit de marii noștri filosofi creștini, încât ar fi, ca să spunem așa, de prisos să ne dăm osteneala de a-l dovedi.

Încă de la origine, găsim existența unui iad veșnic de foc, clar consemnată în cele mai vechi cărți cunoscute, acelea ale lui

Moise. Nu le citez aici, luați bine aminte, decât din punct de vedere pur istoric. Numele însuși al iadului se află acolo în toate literele.

Astfel, în capitolul al șaisprezecelea al cărții Numerilor, vedem pe cei trei leviți, Core, Datan și Abiron, care huliseră pe DUMNEZEU și se răzvrătiseră împotriva lui Moise, „înghițiți de vii în iad"; iar textul repetă: „Și au coborât de vii în iad; descenderuntque vivi in infernum"; iar focul, ignis, pe care Domnul l-a făcut să iasă, a mistuit alte două sute cincizeci de răzvrătiți.

Or, Moise scria aceasta cu mai mult de șaisprezece sute de ani înainte de nașterea Domnului nostru, adică acum aproape trei mii cinci sute de ani.

În Deuteronom, Domnul spune, prin gura lui Moise: „Focul s-a aprins în mânia mea și arderile lui vor pătrunde până în adâncurile iadului, *ardebit usque ad inferna novissima*." În cartea lui Iov, de asemenea scrisă de Moise, după mărturia celor mai mari învățați, necredincioșii, a căror viață prisosește de bunuri, și care zic lui DUMNEZEU: „Nu avem trebuință de tine, nu voim legea ta; la ce bun să-ți slujim și să ne rugăm ție!", acești necredincioși „cad deodată în iad, *in puncto ad inferna descendunt*."

Iov numește iadul „ținutul întunericului, ținutul cufundat în umbrele morții, ținutul nenorocirii și al întunericului, unde nu mai este nici o rânduială, ci domnește groaza veșnică, *seu*

sempiternus horror inhabitat." Desigur, iată mărturii mai mult decât vrednice de respect, și care urcă până la cele mai îndepărtate origini istorice.

Cu o mie de ani înainte de era creștină, pe când încă nu era vorba nici de istorie grecească, nici de istorie romană, David și Solomon vorbesc adesea despre iad ca despre un mare adevăr, atât de cunoscut și recunoscut de toți, încât nici nu este nevoie să fie dovedit. În cartea Psalmilor, David spune între altele, vorbind despre păcătoși: „Să fie aruncați în iad, *convertantur peccatores in infernum*. Să fie rușinați necredincioșii și să fie prăvăliți în iad, *et deducantur in infernum*." Și în alt loc vorbește despre „durerile iadului, *dolores inferni*."

Solomon nu este mai puțin lămurit. Relatând cuvintele necredincioșilor care voiesc să-l amăgească și să-l piardă pe cel drept, el spune: „Să-l înghițim de viu, cum face iadul, *sicut infernus*." Și în acel vestit pasaj din Cartea Înțelepciunii, unde zugrăvește atât de minunat disperarea celor osândiți, adaugă: „Așa zic în iad, *in inferno*, cei ce au păcătuit; căci nădejdea necredinciosului se risipește ca fumul pe care vântul îl poartă."

Într-una dintre celelalte cărți ale sale, numită Ecclesiasticul, mai spune: „Mulțimea păcătoșilor este ca un mănunchi de câlți; iar sfârșitul lor din urmă este flacăra focului, *flamma ignis*; sunt iadurile, și întunericurile, și pedepsele, și *in fine illorum inferi, et tenebrae, et pœnae*."

Două secole după aceea, cu mai mult de opt sute de ani înainte de ISUS-CRISTOS, marele Profet Isaia spunea, la rândul său: „Cum ai căzut din înălțimea cerurilor, o, Lucifer? Tu care ziceai în inima ta: «Mă voi sui până la cer, voi fi asemenea Celui Preaînalt», iată-te prăvălit în iad, în fundul abisului, *ad infernum detraheris, in profundum laci*." Prin acest abis, prin acest „lac" tainic, vom vedea mai jos că trebuie înțeleasă acea înspăimântătoare masă lichidă de foc pe care pământul o învelește și o ascunde, și pe care însăși Biserica ne-o arată ca fiind locul propriu-zis al iadului. Solomon și David vorbesc și ei despre acest abis arzător.

Într-un alt loc al profețiilor sale, Isaia vorbește despre foc, despre focul veșnic al iadului. „Păcătoșii, zice el, sunt cuprinși de spaimă. Care dintre voi va putea locui în focul mistuitor, *cum igne devorante*, în flăcările veșnice, *cum ardoribus sempiternis*?"

Profetul Daniel, care trăia cu două sute de ani după Isaia, zice, vorbind despre învierea de pe urmă și despre judecată: „Și mulțimea celor ce dorm în țărână se vor trezi, unii spre viața veșnică, alții spre ocară care nu se va sfârși niciodată."

Aceeași mărturie din partea celorlalți Profeți, până la Înaintemergătorul lui Mesia, sfântul Ioan Botezătorul, care și el vorbește poporului Ierusalimului despre focul veșnic al iadului ca despre un adevăr cunoscut de toți, și de care nimeni nu s-a îndoit vreodată. „Iată că se apropie Cristos, strigă el. El își va vântura grâul; va strânge grâul (pe aleși) în hambarele

sale; iar pleava (pe păcătoși) o va arde în focul care nu se stinge, *in igne inexstinguibili*."

Antichitatea păgână, greacă și latină ne vorbește, de asemenea, despre iad și despre cumplitele lui pedepse care nu vor avea sfârșit. Sub forme mai mult sau mai puțin exacte, după cum popoarele se îndepărtau mai mult sau mai puțin de tradițiile primitive și de învățăturile Patriarhilor și ale Profeților, se regăsește totdeauna credința într-un iad, într-un iad de foc și de întuneric.

Așa este Tartarul grecilor și al latinilor. „Necredincioșii care au disprețuit legile sfinte sunt prăvăliți în Tartar, ca să nu mai iasă niciodată, și ca să sufere acolo chinuri groaznice și veșnice", zice Socrate, citat de Platon, ucenicul său.

Și Platon mai spune: „Trebuie dată crezare tradițiilor vechi și sacre, care învață că după această viață sufletul va fi judecat și pedepsit aspru, dacă nu a trăit precum se cuvine." Aristotel, Cicero, Seneca, vorbesc despre aceleași tradiții, care se pierd în noaptea timpurilor.

Homer și Virgiliu le-au îmbrăcat în culorile poeziilor lor nemuritoare. Cine n-a citit povestirea coborârii lui Enea la iad, unde, sub numele de Tartar, de Pluton etc., regăsim marile adevăruri primitive, schimonosite, dar păstrate de păgânism? Chinurile celor răi sunt acolo veșnice; și unul dintre ei ne este descris ca „fixat veșnic, fixat în iad."

Și această credință universală, neîndoielnică și necontestată, filosoful sceptic Bayle este cel dintâi care o constată, o recunoaște. Confratele său în voltairianism și în necredință, englezul Bolingbroke, o mărturisește cu aceeași franchețe. El spune lămurit: „Doctrina unei stări viitoare de răsplătiri și de pedepse pare a se pierde în întunericul antichității; ea precede tot ceea ce știm cu certitudine. De îndată ce începem să deslușim haosul istoriei vechi, găsim această credință, în chipul cel mai solid, în mintea primelor națiuni pe care le cunoaștem."

Îi întâlnim rămășițele până și printre superstițiile informe ale sălbaticilor Americii, Africii și Oceaniei. Păgânismul Indiei și al Persiei păstrează urme izbitoare, și, în sfârșit, mahomedanismul numără iadul între dogmele sale.

În sânul Creștinismului, este de prisos a spune că dogma iadului este învățată pe față, ca una dintre acele mari adevăruri fundamentale care slujesc de temelie întregii clădiri a Religiei. Protestanții înșiși, protestanții care au nimicit totul prin nebuna lor doctrină a „liberului examen", n-au îndrăznit să se atingă de iad. Lucru ciudat, de neexplicat! în mijlocul atâtor ruine, Luther, Calvin și ceilalți au trebuit să lase în picioare acest adevăr înfricoșător, care totuși trebuia să le fie în chip personal atât de supărător!

Deci, toate popoarele, în toate timpurile, au cunoscut și au recunoscut existența iadului. Deci, această dogmă cumplită face parte din acel tezaur al marilor adevăruri universale, care

alcătuiesc lumina omenirii. Deci, nu este cu putință ca un om cu judecată să o pună la îndoială, zicând, în nebunia unei ignoranțe trufașe: nu este iad!

Deci, în cele din urmă: Există un iad.

Există un iad: iadul nu a fost inventat și nu a putut fi inventat.

Am văzut că, în toate timpurile, toate popoarele au crezut în iad. Numai aceasta dovedește deja că el nu este o invenție omenească.

Să presupunem pentru o clipă lumea trăind foarte liniștită, în mijlocul plăcerilor, și lăsată fără teamă tuturor patimilor. Într-o bună zi un om, un filosof, vine să-i zică: „Există un iad, un loc de chinuri veșnice, unde DUMNEZEU vă va pedepsi dacă veți continua să faceți răul; un iad de foc, unde veți arde fără sfârșit, dacă nu vă schimbați viața:"

Vă închipuiți efectul pe care l-ar fi produs o asemenea vestire?

Mai întâi nimeni nu ar fi crezut. „Ce veniți să ne predicați aici? s-ar fi zis acestui inventator al iadului. De unde ați luat aceasta? Ce dovezi ne aduceți? Nu sunteți decât un visător, un profet de nenorocire." Repet: nu l-ar fi crezut.

Nu l-ar fi crezut, fiindcă totul, în omul corupt, se împotrivește din instinct ideii iadului. După cum orice vinovat respinge, pe cât poate, ideea pedepsei, tot așa, și de o sută de ori mai mult,

omul vinovat respinge perspectiva acestui foc răzbunător, veșnic, care trebuie să pedepsească atât de nemilos toate greșelile sale, chiar și greșelile sale ascunse.

Și mai ales într-o societate, precum o presupunem pentru o clipă, unde nimeni nu ar fi auzit vreodată vorbindu-se despre iad, răzvrătirea prejudecăților s-ar fi unit cu răzvrătirea patimilor. Nu numai că nu s-ar fi voit a se crede pe acest nefericit inventator, dar l-ar fi gonit cu mânie, l-ar fi ucis cu pietre, astfel încât dorința de a reîncepe nu i-ar mai fi venit niciodată cuiva.

Iar dacă, printr-o imposibilitate, s-ar fi dat crezare acestei stranii invenții; dacă, printr-o imposibilitate și mai vădită, toate popoarele s-ar fi apucat să creadă în iad, pe cuvântul zisului filosof, ce întâmplare, vă întreb! numele inventatorului, veacul, țara unde ar fi trăit, ar fi putut să nu fie consemnate în istorie?

Or, nimic din toate acestea. A fost semnalat vreodată cineva ca fiind acela care ar fi introdus în lume această doctrină înfricoșătoare, atât de potrivnică patimilor cele mai înrădăcinate ale minții omenești, ale inimii, ale simțurilor?

Deci iadul nu a fost inventat. Nu a fost inventat, fiindcă nu a putut fi inventat.

Veșnicia pedepselor iadului este o dogmă pe care rațiunea nu o poate înțelege; o poate cunoaște, dar nu o poate înțelege,

fiindcă este mai presus de rațiune. Ceea ce omul nu poate înțelege, cum voiți să fi putut el să-l inventeze?

Tocmai fiindcă iadul, iadul veșnic, nu poate fi înțeles de rațiune, rațiunea se răscoală împotriva lui, de îndată ce nu este luminată și ridicată de luminile supranaturale ale credinței. După cum vom vedea mai jos, rațiunea strigă la nedreptate, la barbarie, și, prin urmare, la imposibilitate.

Dogma iadului este ceea ce se numește „un adevăr înnăscut", adică una dintre acele lumini de origine dumnezeiască ce luminează în noi în pofida noastră; care este, în adâncul conștiinței noastre, încrustată în adâncimile sufletului nostru ca un diamant negru, care strălucește cu o sclipire întunecată. Nimeni nu poate să-l smulgă, fiindcă însuși DUMNEZEU l-a pus acolo. Se poate acoperi acest diamant și focurile lui întunecate; se pot întoarce privirile și a-l uita pentru un timp; se poate tăgădui cu vorba; dar se crede în el fără voie, iar conștiința nu încetează să-l proclame.

Necredincioșii care își bat joc de iad au, în adânc, o teamă cumplită de el. Cei care spun că pentru ei este dovedit că nu există iad, se mint pe ei înșiși și îi mint pe alții. Este o dorință necredincioasă a inimii, mai degrabă decât o tăgăduire chibzuită a minții. În veacul trecut, unul dintre acești obraznici îi scria lui Voltaire că a descoperit dovada metafizică a neexistenței iadului: „Sunteți fericit, îi răspunse bătrânul patriarh al necredincioșilor; eu sunt departe de a fi ajuns acolo."

Nu, omul nu a inventat iadul. Nu l-a inventat, și nu a putut să-l inventeze. Dogma unui iad veșnic de foc urcă până la însuși DUMNEZEU. Ea face parte din acea mare revelație primitivă care este temelia Religiei și a vieții morale a neamului omenesc.

Deci, există un iad.

Există un iad: iadul nu a fost inventat și nu a putut fi inventat.

Am văzut că, în toate timpurile, toate popoarele au crezut în iad. Numai aceasta dovedește deja că el nu este o invenție omenească.

Să presupunem pentru o clipă lumea trăind foarte liniștită, în mijlocul plăcerilor, și lăsată fără teamă tuturor patimilor. Într-o bună zi un om, un filosof, vine să-i spună: „Există un iad, un loc de chinuri veșnice, unde DUMNEZEU vă va pedepsi dacă veți continua să faceți răul; un iad de foc, unde veți arde fără sfârșit, dacă nu vă schimbați viața:"

Vă închipuiți efectul pe care l-ar fi produs o asemenea vestire?

Mai întâi nimeni nu ar fi crezut. „Ce veniți să ne predicați aici? s-ar fi zis acestui inventator al iadului. De unde ați luat aceasta? Ce dovezi ne aduceți? Nu sunteți decât un visător, un profet de nenorocire." Repet: nu l-ar fi crezut.

Nu l-ar fi crezut, fiindcă totul, în omul corupt, se împotrivește din instinct ideii iadului. După cum orice vinovat respinge, pe cât poate, ideea pedepsei, tot așa, și de o sută de ori mai mult,

omul vinovat respinge perspectiva acestui foc răzbunător, veșnic, care trebuie să pedepsească atât de nemilos toate greșelile sale, chiar și greșelile sale ascunse.

Și mai ales într-o societate, precum o presupunem pentru o clipă, unde nimeni nu ar fi auzit vreodată vorbindu-se despre iad, răzvrătirea prejudecăților s-ar fi unit cu răzvrătirea patimilor. Nu numai că nu s-ar fi voit a se crede pe acest nefericit inventator, dar l-ar fi gonit cu mânie, l-ar fi ucis cu pietre, astfel încât dorința de a reîncepe nu i-ar mai fi venit niciodată cuiva.

Iar dacă, printr-o imposibilitate, s-ar fi dat crezare acestei stranii invenții; dacă, printr-o imposibilitate și mai vădită încă, toate popoarele ar fi început să creadă în iad, pe cuvântul zisului filosof, ce întâmplare, vă întreb! numele inventatorului, veacul, țara unde ar fi trăit, ar fi putut să nu fie consemnate în istorie?

Or, nimic din toate acestea. A fost semnalat vreodată cineva ca fiind acela care ar fi introdus în lume această doctrină înfricoșătoare, atât de potrivnică patimilor cele mai înrădăcinate ale minții omenești, ale inimii, ale simțurilor?

Deci iadul nu a fost inventat. Nu a fost inventat, fiindcă nu a putut fi inventat.

Veșnicia pedepselor iadului este o dogmă pe care rațiunea nu o poate înțelege; o poate cunoaște, dar nu o poate înțelege,

fiindcă este mai presus de rațiune. Ceea ce omul nu poate înțelege, cum voiți să fi putut el să-l inventeze?

Tocmai fiindcă iadul, iadul veșnic, nu poate fi înțeles de rațiune, rațiunea se răscoală împotriva lui, de îndată ce nu este luminată și ridicată de luminile supranaturale ale credinței. După cum vom vedea mai jos, rațiunea strigă la nedreptate, la barbarie, și, prin urmare, la imposibilitate.

Dogma iadului este ceea ce se numește „un adevăr înnăscut", adică una dintre acele lumini de origine dumnezeiască ce luminează în noi în pofida noastră; care este, în adâncul conștiinței noastre, încrustată în adâncimile sufletului nostru ca un diamant negru, care strălucește cu o sclipire întunecată. Nimeni nu poate să-l smulgă, fiindcă însuși DUMNEZEU l-a pus acolo. Se poate acoperi acest diamant și focurile lui întunecate; se pot întoarce privirile și a-l uita pentru un timp; se poate tăgădui cu vorba; dar se crede în el fără voie, iar conștiința nu încetează să-l proclame.

Necredincioșii care își bat joc de iad au, în adânc, o teamă cumplită de el. Cei care spun că pentru ei este dovedit că nu există iad, se mint pe ei înșiși și îi mint pe alții. Este o dorință necredincioasă a inimii, mai degrabă decât o tăgăduire chibzuită a minții. În veacul trecut, unul dintre acești obraznici îi scria lui Voltaire că a descoperit dovada metafizică a neexistenței iadului: „Sunteți fericit, îi răspunse bătrânul patriarh al necredincioșilor; eu sunt departe de a fi ajuns acolo."

Nu, omul nu a inventat iadul. Nu l-a inventat, și nu a putut să-l inventeze. Dogma unui iad veșnic de foc urcă până la însuși DUMNEZEU. Ea face parte din acea mare revelație primitivă care este temelia Religiei și a vieții morale a neamului omenesc.

Deci, există un iad.

După ce și-au primit harul de a susține doctrina sa și de a-i completa revelațiile, ne vorbesc despre iad și despre flăcările lui veșnice într-un chip nu mai puțin lămurit.

Ca să nu citățm decât câteva dintre cuvintele lor, vom aminti pe sfântul Pavel, care spune creștinilor din Tesalonic, predicându-le judecata de pe urmă, că Fiul lui DUMNEZEU „va face răzbunare în flacăra focului, *in flamma ignis*, asupra necredincioșilor care n-au voit să recunoască pe DUMNEZEU și care nu ascultă de Evanghelia Domnului nostru ISUS-CRISTOS; ei vor suferi pedepse veșnice în pieire, departe de fața Domnului, *poenas dabunt in interitu aeternas*."

Apostolul sfântul Petru spune că cei răi vor împărtăși pedeapsa îngerilor răi, pe care Domnul i-a prăvălit în adâncurile iadului, în chinurile Tartarului, *rudentibus inferni detractos in Tartarum tradidit cruciandos*. El îi numește „fii ai blestemului, *maledictionis filii*, cărora le sunt păstrate grozăviile întunericului".

Sfântul Ioan ne vorbește, de asemenea, despre iad și despre focurile lui veșnice. Vorbind despre Antihrist și despre prorocul său mincinos, el spune: „Vor fi aruncați de vii în abisul aprins de foc și de pucioasă, *in stagnum ignis ardentis sulphure*, ca să fie chinuiți zi și noapte în vecii vecilor, *cruciabuntur die ac nocte in saecula saeculorum*."

În sfârșit, Apostolul sfântul Iuda ne vorbește, la rândul său, despre iad, arătându-ne pe demoni și pe cei lepădați „înlănțuiți pentru veșnicie în întuneric și suferind pedepsele focului veșnic, *ignis aeterni poenam sustinentes*."

Și, în tot cursul Epistolelor lor inspirate, Apostolii se întorc neîncetat la frica judecăților lui DUMNEZEU și la pedepsele veșnice care îi așteaptă pe păcătoșii nepocăiți.

După învățături atât de limpezi, trebuie oare să ne mirăm că Biserica ne înfățișează veșnicia pedepselor și a focului iadului ca o dogmă de credință propriu-zisă? astfel încât acela care ar îndrăzni să o tăgăduiască, sau chiar numai să se îndoiască de ea, ar fi prin aceasta însuși eretic.

Deci existența iadului este un articol de credință catolică, și suntem tot atât de siguri de ea cât suntem de existența lui DUMNEZEU.

Deci, există un iad.

În rezumat: mărturia întregului neam omenesc și a celor mai vechi tradiții ale sale; mărturia naturii omenești, a dreptei

rațiuni, a inimii și a conștiinței, și, mai presus de toate, mărturia învățăturii infailibile a lui DUMNEZEU însuși și a Bisericii Sale, se unesc ca să ne ateste, cu o certitudine absolută, că există un iad de foc și de întuneric, un iad veșnic, pentru pedepsirea necredincioșilor și a păcătoșilor nepocăiți.

Vă întreb, dragă cititorule, poate o adevăr să fie statornicit într-un chip mai categoric?

Dacă există cu adevărat un iad, cum de nimeni nu s-a întors de acolo?

Mai întâi, iadul există ca să-i pedepsească pe cei lepădați, și nu ca să-i lase să se întoarcă pe pământ. Când ești acolo, rămâi acolo.

Spuneți că nu se întorc de acolo? Este adevărat în ordinea obișnuită a Providenței. Dar este oare bine sigur că nimeni nu s-a întors din iad? Sunteți sigur că, într-o vedere de milă și de dreptate, DUMNEZEU n-a îngăduit niciodată unui osândit să se arate pe pământ?

În Sfânta Scriptură și în istorie s-a făcut dovada contrariului; și, oricât de superstițioasă a devenit, credința aproape generală în ceea ce se numește „arătările" ar fi de neînțeles dacă n-ar proveni dintr-un fond de adevăr. Lăsați-mă să vă istorisesc aici câteva fapte a căror autenticitate pare evidentă și care dovedesc existența iadului prin mărturia înfricoșătoare a acelora înșiși care sunt acolo.

Doctorul Raymond Diocrès

În viața sfântului Bruno, întemeietorul Cartuzienilor, se găsește un fapt cercetat în profunzime de foarte învățații Bollandisti și care prezintă, în fața celei mai serioase critici, toate caracteristicile istorice ale autenticității: un fapt petrecut la Paris, în plină zi, în prezența a câtorva mii de martori, ale cărui amănunte au fost culese de contemporani, și care, în sfârșit, a dat naștere unui mare Ordin religios.

Un vestit doctor al Universității din Paris, numit Raymond Diocrès, tocmai murise, lăsând în urmă admirația universală și regretul tuturor elevilor săi. Era în anul 1082. Unul dintre cei mai învățați doctori ai vremii, cunoscut în toată Europa prin știința, talentele și virtuțile sale, și numit Bruno, se afla atunci la Paris cu patru însoțitori și socoti o datorie să asiste la funeraliile ilustrului răposat.

Trupul fusese depus în marea sală a cancelariei, aproape de biserica Notre-Dame, și o mulțime imensă înconjura patul de paradă pe care, după obiceiul timpului, mortul era expus, acoperit cu un simplu văl.

În clipa când s-a venit să se citească una dintre lecțiile Oficiului morților, care începe astfel: „Răspunde-mi. Cât de mari și de numeroase sunt fărădelegile tale", un glas de mormânt ieși de sub vălul funebru, și toată asistența auzi aceste cuvinte: „Printr-o dreaptă judecată a lui DUMNEZEU, am fost acuzat". Se aleargă; se ridică pânza mortuară: sărmanul mort era acolo, nemișcat, înghețat, pe deplin mort. Ceremonia, o clipă întreruptă, fu curând reluată; toți cei de față erau în uimire și pătrunși de frică.

Se reia deci Oficiul; se ajunge la lecția mai sus zisă: „Răspunde-mi." De data aceasta, în văzul tuturor, mortul se ridică, și cu un glas mai puternic, și încă mai accentuat, el zice: „Printr-o dreaptă judecată a lui DUMNEZEU, am fost judecat", și cade iarăși. Groaza auditoriului ajunge la culme. Medicii constată din nou moartea. Cadavrul era rece, rigid. Nu s-a avut curajul să se continue, și Oficiul a fost amânat pe a doua zi.

Autoritățile bisericești nu știau ce să hotărască. Unii ziceau: „Este un lepădat; este nevrednic de rugăciunile Bisericii". Alții ziceau: „Nu, toate acestea sunt fără îndoială foarte înfricoșătoare; dar, în sfârșit, nu vom fi noi toți, așa cum suntem, mai întâi acuzați, apoi judecați printr-o dreaptă judecată a lui DUMNEZEU?" Episcopul a fost de această părere, și, a doua zi, slujba funebră a reînceput la aceeași oră. Bruno și însoțitorii săi erau acolo ca în ajun. Toată Universitatea, tot Parisul alergase la Notre-Dame.

Oficiul reîncepe deci. La aceeași lecție: „Răspunde-mi”, trupul doctorului Raymond se ridică în șezut, și cu un accent de nedescris, care îngheață de groază pe toți cei de față, strigă: „Printr-o dreaptă judecată a lui DUMNEZEU, am fost condamnat”, și cade nemișcat.

De data aceasta nu mai era loc de îndoială. Înfricoșătorul prodigiu, constatat până la evidență, nici măcar nu era discutabil. Din porunca Episcopului și a Capitlului, i se smulg îndată cadavrului însemnele demnităților sale, și este dus la groapa de gunoi de la Montfaucon.

Ieșind din marea sală a cancelariei, Bruno, atunci în vârstă de aproximativ patruzeci și cinci de ani, se hotărî irevocabil să părăsească lumea, și se duse să caute, cu însoțitorii săi, în singurătățile Marii-Chartreuse, lângă Grenoble, o retragere unde să-și poată lucra mai sigur mântuirea, și să se pregătească astfel în tihnă pentru dreptele judecăți ale lui DUMNEZEU.

Desigur, iată un lepădat care „se întorcea din iad”, nu ca să iasă din el, ci ca să fie cel mai de netăgăduit dintre martorii lui.

Tânărul Religios al sfântului Antonin

Învățatul Arhiepiscop al Florenței, sfântul Antonin, istorisește în scrierile sale un fapt nu mai puțin cumplit, care, pe la mijlocul veacului al cincisprezecelea, îngrozise tot nordul Italiei. Un tânăr dintr-o familie bună, care, la șaisprezece sau șaptesprezece ani, avusese nenorocirea de a ascunde un păcat de moarte la spovadă și de a se împărtăși în această stare, amânase din săptămână în săptămână, din lună în lună, mărturisirea atât de dureroasă a sacrilegiilor sale, continuând, în rest, spovezile și împărtășaniile sale, dintr-un jalnic respect omenesc. Chinuit de remușcări, căuta să se amețească făcând mari pocăințe, astfel încât trecea drept un sfânt. Nemaiputând răbda, intră într-o mănăstire. „Acolo, cel puțin, își zicea el, voi spune tot, și voi ispăși cu adevărat groaznicele mele păcate". Spre nenorocirea lui, fu primit ca un mic sfânt de către Superiorii care îl cunoșteau din auzite, și rușinea lui iarăși birui. Amână mărturisirile pe mai târziu; își îndoi pocăințele, și un an, doi ani, trei ani trecură în această stare deplorabilă; nu îndrăznea niciodată să descopere povara îngrozitoare și rușinoasă care îl apăsa. În cele din urmă, o boală de moarte păru a-i ușura mijlocul. „Acum, își zise el, voi mărturisi tot. Voi face o spovadă generală înainte de a muri". Dar iubirea de sine stăpânind mereu căința, își înfășură atât de bine mărturisirea greșelilor sale, încât duhovnicul nu putu înțelege nimic. Avea o dorință vagă de a reveni asupra acestui lucru a doua zi; dar un acces de delir se ivi, și nenorocitul muri astfel.

În Comunitate, unde se ignora îngrozitoarea realitate, se zicea: „Dacă acela nu este în cer, cine dintre noi va putea intra

acolo?" Și se făcea să i se atingă de mâini cruci, rozarii, medalii. Trupul fu purtat cu un fel de venerație în biserica mănăstirii și rămase expus în cor până a doua zi dimineață, când trebuiau să se săvârșească funeraliile.

Cu câteva clipe înainte de ora hotărâtă pentru ceremonie, unul dintre Frați, trimis să tragă clopotul, zări deodată înaintea sa, lângă altar, pe răposat înconjurat de lanțuri care păreau înroșite de foc, și ceva incandescent apărea în toată persoana lui. Îngrozit, sărmanul Frate căzu în genunchi, cu ochii ațintiți asupra înfricoșătoarei arătări. Atunci lepădatul îi zise: „Nu te ruga pentru mine. Sunt în iad pentru toată veșnicia". Și povesti jalnica istorie a rușinii sale rele și a sacrilegiilor sale, după care dispăru, lăsând în biserică o duhoare infectă, care se răspândi în toată mănăstirea, ca să adeverească adevărul a tot ceea ce Fratele tocmai văzuse și auzise.

Îndată înștiințați, Superiorii porunciră să fie luat cadavrul, judecându-l nevrednic de îngropare bisericească.

Curtezana din Napoli

Sfântul Francisc de Girolamo, vestit misionar al Societății lui Isus la începutul veacului al optsprezecelea, fusese însărcinat să cârmuiască misiunile în regatul Neapolelui. Într-o zi, pe când predica într-o piață din Napoli, câteva femei de viață rea, pe care una dintre ele, numită Caterina, le adunase, se străduiau să tulbure predica prin cântările lor și prin strigătele lor zgomotoase, ca să silească pe Părinte să se retragă; dar el nu încetă mai puțin a-și continua cuvântarea, fără să pară că ia seama la obrăzniciile lor.

Câteva timp după aceea, se întoarse să predice în aceeași piață. Văzând ușa Caterinei închisă și toată casa, de obicei atât de zgomotoasă, într-o tăcere adâncă: „Ei bine! zise Sfântul, ce s-a întâmplat oare cu Caterina? – Nu știe Părintele? Ieri seară nefericita a murit, fără să poată rosti un cuvânt. – Caterina a murit? reluă Sfântul; a murit pe neașteptate? Să intrăm și să vedem".

Se deschide ușa; Sfântul urcă scara și intră, urmat de mulțime, în sala unde cadavrul era întins pe jos, pe un cearșaf, cu patru lumânări, după obiceiul țării. Îl privește o vreme cu ochi înspăimântați; apoi zice cu glas solemn: „Caterina, unde sunteți acum?" Cadavrul rămâne mut. Sfântul reluă iarăși: „Caterina, spuneți-mi, unde sunteți acum? Vă poruncesc să-mi spuneți unde sunteți."

Atunci, spre marea uimire a tuturor, ochii cadavrului se deschiseră, buzele lui se mișcară convulsiv, și un glas cavernous și adânc răspunse: „În iad! sunt în iad!"

La aceste cuvinte, mulțimea celor de față fugi îngrozită, iar Sfântul coborî împreună cu ei, repetând: „În iad! O, DUMNEZEU înfricoșător! În iad! Ați auzit-o? În iad!"

Impresia acestui prodigiu fu atât de vie, încât un mare număr dintre cei ce au fost martori nu îndrăzniră să se întoarcă acasă fără să fi mers să se spovedească.

Prietenul contelui Orloff

În veacul nostru, trei fapte de același fel, mai autentice unul decât altul, au ajuns la cunoștința mea.

Cel dintâi s-a petrecut aproape în familia mea.

Era în Rusia, la Moscova, cu puțin timp înainte de cumplita campanie din 1812. Bunicul meu pe linie maternă, contele Rostopchine, guvernator militar al Moscovei, era foarte legat cu generalul conte Orloff, vestit prin vitejia sa, dar tot atât de necredincios pe cât era de viteaz.

Într-o zi, după o cină aleasă, stropită cu libații copioase, contele Orloff și unul dintre prietenii săi, generalul V., voltairian ca și el, începuseră să batjocorească groaznic Religia și mai ales iadul. „Și dacă, din întâmplare, zise Orloff, dacă din întâmplare ar fi ceva de cealaltă parte a perdelei?… – Ei bine! răspunse generalul V., acela dintre noi doi care va pleca întâi se va întoarce să-l înștiințeze pe celălalt. Este învoială? – Idee

excelentă!" răspunse contele Orloff; și amândoi, deși pe jumătate amețiți, își dădură foarte serios cuvântul de onoare să nu lipsească de la angajamentul lor.

Câteva săptămâni mai târziu, izbucni una dintre acele mari războaie pe care Napoleon avea darul să le stârnească pe atunci; armata rusă intră în campanie, iar generalul V. primi ordin să plece îndată ca să ia o comandă însemnată.

Plecase din Moscova de două sau trei săptămâni, când, într-o dimineață, foarte devreme, pe când bunicul meu se îmbrăca, ușa camerei sale se deschide deodată. Era contele Orloff, în halat, în papuci, cu părul zbârlit, cu ochiul rătăcit, palid ca un mort. „Cum! Orloff, dumneavoastră la ora aceasta? și într-un asemenea costum? Ce aveți? Ce s-a întâmplat? – Dragul meu, răspunse contele Orloff, cred că înnebunesc. Tocmai l-am văzut pe generalul V. – Pe generalul V.? S-a întors deci? – Ba nu! reluă Orloff, aruncându-se pe o canapea și prinzându-și capul în amândouă mâinile, nu, nu s-a întors! și aceasta este ceea ce mă îngrozește".

Bunicul meu nu înțelegea nimic. Căuta să-l liniștească. „Spuneți-mi deci, îi zise el, ce vi s-a întâmplat și ce înseamnă toate acestea". Atunci, silindu-se să-și stăpânească tulburarea, contele Orloff povesti următoarele:

„Dragul meu Rostopchine, cu câtăva vreme în urmă, V. și cu mine ne juraserăm unul altuia că acela dintre noi care va muri întâi va veni să-i spună celuilalt dacă este ceva de cealaltă parte

a perdelei. Or, în dimineața aceasta, abia cu o jumătate de oră în urmă, eram liniștit în patul meu, treaz de multă vreme, fără să mă gândesc nicidecum la prietenul meu, când deodată cele două perdele ale patului meu s-au deschis brusc, și îl văd, la doi pași de mine, pe generalul V., în picioare, palid, cu mâna dreaptă pe piept, zicându-mi: «Există un iad, și sunt în el!» și dispăru. Am venit îndată la dumneavoastră. Îmi pleacă capul! Ce lucru ciudat! Nu știu ce să cred!"

Bunicul meu îl liniști cum putu. Nu era lucru ușor. Vorbi despre halucinații, despre coșmaruri; poate dormea. Sunt multe lucruri extraordinare, de neexplicat; și alte banalități de acest fel, care sunt mângâierea spiritelor tari. Apoi porunci să-i fie înhămați caii și ca contele Orloff să fie dus la hotelul său.

Or, la zece sau douăsprezece zile după acest incident ciudat, un curier de la armată aduse bunicului meu, între alte vești, aceea a morții generalului V. Chiar în dimineața zilei în care contele Orloff îl văzuse și auzise, la aceeași oră la care îi apăruse la Moscova, nefericitul general, ieșit să cerceteze poziția vrăjmașului, avusese pieptul străpuns de un ghiulea și căzuse mort pe loc!…

„Există un iad; și sunt în el!" Iată cuvintele cuiva care „se întorsese de acolo".

Doamna cu brățara de aur

În 1859, istoriseam acest fapt unui preot foarte distins, Superior al unei însemnate Comunități. „Este înfricoșător, îmi zise el, dar aceasta nu mă miră în chip deosebit. Faptele de acest fel sunt mai puțin rare decât se crede; numai că există întotdeauna un interes mai mare sau mai mic de a le păstra ascunse, fie pentru onoarea „întorsului", fie pentru onoarea familiei sale. Cât despre mine, iată ceea ce am aflat din izvor sigur, acum doi sau trei ani, de la o rudă foarte apropiată a persoanei căreia i s-a întâmplat lucrul. În clipa în care vă vorbesc (Crăciunul 1859), această doamnă trăiește încă; are puțin peste patruzeci de ani.

„Era la Londra, în iarna din 1847 la 1848. Era văduvă, în vârstă de aproximativ douăzeci și nouă de ani, foarte mondenă, foarte bogată și foarte plăcută la chip. Între eleganții care îi frecventau salonul, se remarca un tânăr lord, ale cărui asiduități o compromiteau în chip ciudat și a cărui purtare, de altfel, nu era nicidecum ziditoare.

„Într-o seară, sau mai degrabă într-o noapte (căci era după miezul nopții), ea citea în pat nu știu ce roman, așteptând somnul. În pendula ei începu să bată ora unu; ea își stinse lumânarea. Era gata să adoarmă când, spre marea ei mirare, observă că o lumină lividă, ciudată, care părea să vină de la ușa salonului, se răspândea puțin câte puțin în camera ei și creștea

din clipă în clipă. Uimită, își deschidea mari ochii, neștiind ce înseamnă aceasta. Începea să se înspăimânte, când văzu deschizându-se încet ușa salonului și intrând în camera ei tânărul lord, complicele dezordinilor ei. Înainte ca ea să fi putut să-i spună un singur cuvânt, el era lângă ea, îi apucă brațul stâng de la încheietură și, cu un glas strident, îi zise în englezește: «Există un iad!» Durerea pe care o simți la braț fu atât de mare, încât își pierdu cunoștința.

„Când își veni în fire, după o jumătate de oră, își sună camerista. Aceasta simți, intrând, un puternic miros de ars; apropiindu-se de stăpâna sa, care abia putea vorbi, constată la încheietură o arsură atât de adâncă, încât osul era la vedere și cărnurile aproape mistuite; această arsură avea lățimea unei mâini de bărbat. În plus, observă că de la ușa salonului până la pat, și de la pat până la aceeași ușă, covorul purta urma pașilor unui bărbat, care arseseră țesătura dintr-o parte în alta. La porunca stăpânei sale, deschise ușa salonului. Nici o urmă pe covoare.

„A doua zi, nefericita doamnă află, cu o groază lesne de închipuit, că în noaptea aceea chiar, către ora unu dimineața, lordul ei fusese găsit mort de beat sub masă, că slujitorii îl duseseră în camera sa și că își dăduse sufletul între brațele lor.

„Nu știu, adăugă Superiorul, dacă această groaznică lecție a convertit cu adevărat pe nefericita; dar ceea ce știu este că ea trăiește încă; numai că, pentru a ascunde privirilor urmele sinistrei sale arsuri, poartă la încheietura mâinii stângi, în loc

de brățară, o lată bandă de aur, pe care nu o scoate nici ziua, nici noaptea.

„Repet, țin toate aceste amănunte de la ruda ei apropiată, creștin serios, pe al cărui cuvânt pun cea mai deplină credință. În însăși familia ei nu se vorbește niciodată despre aceasta; iar eu nu vi le încredințez decât tăinuind orice nume propriu".

În pofida vălului cu care această apariție a fost și a trebuit să fie acoperită, mi se pare cu neputință să se pună la îndoială înfricoșătoarea ei autenticitate. Cu siguranță, nu doamna cu brățara ar avea nevoie să vină cineva să-i dovedească că există cu adevărat un iad.

Fata pierdută din Roma

În anul 1873, cu câteva zile înainte de Adormirea Maicii Domnului, avu loc la Roma una dintre acele înfricoșătoare apariții de dincolo de mormânt, care întăresc atât de puternic adevărul iadului.

Într-una dintre acele case rău famate, pe care invazia sacrilegă a domeniului temporal al Papei a făcut să se deschidă la Roma în atâtea locuri, o nefericită fată, rănindu-se la mână, trebui să

fie dusă la spitalul Consolării. Fie că sângele ei viciat de neorânduială adusese o degenerare a rănii, fie din pricina unei complicații neașteptate, muri deodată în timpul nopții.

În același timp, una dintre tovarășele ei, care cu siguranță nu știa ceea ce tocmai se petrecuse la spital, începu să scoată strigăte deznădăjduite, până acolo încât trezi locuitorii cartierului, puse în mișcare nefericitele făpturi ale acelei case și provocă intervenția poliției. Moarta de la spital îi apăruse înconjurată de flăcări și îi spusese: „Sunt osândită; și, dacă nu vrei să fii ca mine, ieși din acest loc al infamiei și întoarce-te la DUMNEZEU pe care l-ai părăsit".

Nimic n-a putut să potolească deznădejdea și groaza acestei fete care, încă din zori, se depărtă, lăsând toată casa cufundată în uimire îndată ce se află acolo moartea celei de la spital.

Între timp, stăpâna locului, o garibaldiană exaltată și cunoscută ca atare între frații și prietenii ei, căzu bolnavă. Curând ceru să fie chemat preotul bisericii vecine, Sfântul Iulian al Banchilor. Înainte de a se duce într-o asemenea casă, venerabilul preot ceru sfat de la autoritatea bisericească, care delegă în acest scop un vrednic Prelat, Monseniorul Sirolli, paroh al parohiei Sfântului Mântuitor *in Lauro*.

Acesta, înzestrat cu instrucțiuni speciale, se înfățișă și ceru înainte de toate de la bolnavă, în prezența mai multor martori, retractarea deplină și întreagă a scandalurilor vieții sale, a blasfemiilor sale împotriva autorității Suveranului Pontif și a

tot răul pe care îl făcuse altora. Nefericita o făcu fără șovăire, se spovedi și primi Sfântul Viatic cu mari sentimente de căință și de umilință.

Simțindu-se pe moarte, îl rugă cu lacrimi pe bunul paroh să n-o părăsească, îngrozită cum era încă de ceea ce se petrecuse sub ochii ei. Dar se apropia noaptea, și Monseniorul Sirolli, împărțit între dragostea care îi spunea să rămână și cuviințele care îi făceau datorie să nu petreacă noaptea într-un asemenea loc, ceru poliției doi agenți, care veniră, închiseră casa și rămaseră până când muribunda își dădu ultima suflare.

Toată Roma află curând amănuntele acestor întâmplări tragice. Ca întotdeauna, necredincioșii și desfrânații își bătură joc de ele, păzindu-se bine să ceară lămuriri; cei buni se folosiseră de ele ca să devină mai buni și și mai credincioși îndatoririlor lor.

În fața unor asemenea fapte, a căror listă s-ar putea, poate, lungi mult, cer cititorului de bună credință să-mi spună dacă este cu judecată să se repete, cu mulțimea celor nechibzuiți, vestita frază stereotipă: „Dacă există cu adevărat un iad, cum se face că nimeni nu s-a întors vreodată de acolo?"

Dar chiar dacă, pe drept sau pe nedrept, nu s-ar voi să se admită faptele, totuși atât de autentice, pe care tocmai le-am relatat, certitudinea absolută a existenței iadului nu ar rămâne mai puțin neclintită. Într-adevăr, credința noastră în iad nu se sprijină pe aceste prodigii, care nu sunt de credință, ci pe

rațiunile de bun-simț pe care le-am arătat adineauri, și mai presus de toate pe mărturia dumnezeiască, infailibilă, a lui ISUS-CRISTOS, a Profeților săi și a Apostolilor săi, precum și pe învățătura formală, neschimbată, inviolabilă, a Bisericii catolice.

Prodigiile pot întări credința noastră și o pot reînvia; și iată de ce am crezut că trebuie să citățm aici câteva, foarte în stare să închidă gura acelora care îndrăznesc să zică: „Nu există iad"; să întărească în credință pe cei care ar fi ispitiți să-și zică: „Este oare un iad?" și, în sfârșit, să mângâie și să lumineze și mai mult pe bunii credincioși care zic împreună cu Biserica: „Există un iad".

De ce atâția oameni se străduiesc să tăgăduiască existența unui iad

Mai întâi, fiindcă cei mai mulți dintre ei sunt prea direct interesați în aceasta.

Hoții, dacă ar putea, ar desființa jandarmeria; tot astfel, toți oamenii care „miros a vreascuri" sunt întotdeauna gata să facă posibilul și imposibilul ca să se încredințeze că nu există iad, mai ales nu un iad de foc. Simt că, dacă există unul, este pentru ei.

Ei fac ca lașii, care cântă din răsputeri în noaptea neagră, ca să se amețească și să nu simtă prea mult frica ce-i lucrează.

Ca să-și dea și mai mult curaj, caută să-i încredințeze pe alții că nu există iad; o scriu în cărțile lor mai mult sau mai puțin științifice și filosofice; o repetă sus și jos, în toate chipurile, încurajându-se astfel unii pe alții; și, mulțumită acestui concert zgomotos, ajung să creadă că nimeni nu mai crede în iad, și că, prin urmare, au dreptul să nu mai creadă nici ei înșiși.

Așa au fost, în veacul trecut, aproape toți conducătorii necredinței voltairiene. Ei dovediseră prin A plus B că nu exista nici DUMNEZEU, nici Rai, nici iad; erau siguri de lucrul lor. Și totuși istoria este acolo, care ni-i arată pe toți, unul după altul, cuprinși de o groaznică panică în clipa morții, retractându-se, spovedindu-se, cerând iertare lui DUMNEZEU și oamenilor. Unul dintre ei, Diderot, scria după moartea lui d'Alembert: „Dacă n-aș fi fost acolo, ar fi făcut scufundarea ca toți ceilalți". Și, chiar pentru acela, puțin a lipsit, căci ceruse un preot.

Toți știu cum Voltaire, pe patul morții, de două sau de trei ori stăruise să se meargă să i se aducă parohul de la Saint-Sulpice; acoliții lui îl înconjurară astfel, încât preotul nu putu pătrunde până la bătrânul muribund, care muri într-un acces de mânie și deznădejde. Se vede încă, la Paris, camera unde se petrecu această scenă tragică.

Cei care strigă cel mai tare împotriva iadului, cred adesea în el tot atât de bine ca noi. În clipa morții masca cade, și se vede ce era dedesubt. Să nu ascultăm raționamentele prea interesate pe care le dictează frica lor.

În al doilea rând, corupția inimii face să se tăgăduiască existența iadului. Când nu se voiește a părăsi viața rea care duce drept acolo, omul este totdeauna înclinat să zică, dacă nu să creadă, că el nu există.

Iată un om al cărui inimă, imaginație, simțuri, obiceiuri de fiecare zi sunt apucate, absorbite de o iubire vinovată. Se dăruiește ei cu totul; îi jertfește totul: vorbiți-i dar de iad! Vorbiți unui surd. Și dacă uneori, prin strigătele patimii, glasul conștiinței și al credinței se face auzit, îndată îl silește să tacă, nevoind să audă adevărul nici înlăuntru, nici în afară.

Încercați să vorbiți de iad acestor tineri desfrânați care umplu cele mai multe dintre liceele noastre, atelierele noastre, uzinele noastre, cazărmile noastre: vă vor răspunde cu fiori de mânie și cu rânjete diavolești, mai puternice în ei decât toate argumentele credinței și ale bunului simț. Ei nu vor să existe iad.

Trimiteam odinioară unul, pe care o rămășiță de credință mi-l adusese iarăși. Îl îndemnam cum puteam mai bine să nu se necinstească pe sine însuși, precum o făcea, să trăiască în creștin, în om, și nu în fiară. „Toate acestea sunt bune și frumoase, îmi răspundea el, și poate că sunt adevărate; dar ceea ce știu este că, atunci când mă apucă, devin ca nebun; nu mai aud nimic, nu mai văd nimic, nu există DUMNEZEU nici iad care să țină. Dacă există un iad, ei bine, mă voi duce; îmi este totuna". Și nu l-am mai văzut.

Și avarii? și cămătarii? și hoții? Câte argumente irezistibile găsesc ei în seifurile lor împotriva existenței iadului! Să dea înapoi ceea ce au luat! să-și lase aurul și banii! Mai bine o mie de morți: mai bine iadul, dacă totuși există unul. – Mi se pomenea un bătrân cămătar normand, împrumutător pe

săptămână, care, chiar în fața morții, nu putu să se hotărască să lase. Consimțise, nu se știe cum, să restituie cutare și cutare sume destul de rotunde; nu mai rămânea decât să restituie încă opt franci cincizeci de centime: niciodată preotul nu putu să-i obțină. Nefericitul muri fără sacramente. Pentru inima lui de avar, o mizeră sumă de opt franci cincizeci ajungea ca să facă să dispară iadul.

Tot așa este cu toate patimile violente: cu ura, cu răzbunarea, cu ambiția, cu anumite exaltări ale mândriei. Ele nu vor să audă vorbindu-se despre iad. Ca să-i tăgăduiască existența, pun totul în joc și nimic nu le costă.

Toți acești oameni, când sunt puși cu spatele la zid prin vreuna dintre acele mari rațiuni de bun-simț pe care le-am rezumat mai sus, se aruncă asupra morților, nădăjduind astfel să scape de cei vii. Își închipuie și spun că ar crede în iad dacă vreun mort ar învia înaintea lor și le-ar afirma că există cu adevărat unul. Iluzii curate, pe care Domnul nostru ISUS-CRISTOS însuși și-a dat osteneala să le risipească, precum vom vedea.

Că nu s-ar crede mai mult în iad dacă morții s-ar întoarce mai des

Într-o zi, Domnul nostru trecea prin Ierusalim, nu departe de o casă ale cărei temelii se văd și astăzi, și care aparținuse unui tânăr fariseu foarte bogat, numit Nicence. Acesta murise de puțină vreme. Fără a-l numi, Domnul nostru luă prilej din cele petrecute acolo ca să-și învețe ucenicii, precum și mulțimea care îl urma.

„Era, zise el, un om care era bogat, care era îmbrăcat în porfiră și în in subțire, și care în fiecare zi făcea ospețe strălucite.

La poarta lui zăcea un sărac cerșetor numit Lazăr, plin de bube, care ar fi dorit să se sature din firimiturile căzute de la masa bogatului; dar nimeni nu i le dădea.

Și s-a întâmplat că săracul a murit; și a fost purtat de Îngeri în sânul lui Avraam (adică în Rai). Bogatul a murit la rândul său și a fost îngropat în iad.

Și acolo, din mijlocul chinurilor sale, ridicându-și ochii, l-a zărit de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui. Și a început să strige și să zică: «Avraame, părinte al meu, ai milă

de mine și trimite pe Lazăr să-și înmoaie vârful degetului în apă, ca să-mi răcorească puțin limba; căci sufăr cumplit în această flacără. – Fiule, îi răspunse Avraam, adu-ți aminte că, în timpul vieții, ai avut parte de desfătări, iar Lazăr, de suferințe. Acum el este mângâiat, iar tu suferi.

Măcar, replică celălalt, trimite-l, te rog, în casa tatălui meu; căci am cinci frați; și le va spune ce se suferă aici, ca să nu cadă și ei, ca mine, în acest loc de chinuri."

Și Avraam i-a răspuns: Au pe Moise și pe Profeți; să-i asculte. – Nu, părinte, a replicat cel lepădat; aceasta nu este de ajuns. Dar dacă vor vedea venind pe cineva dintre morți, atunci vor face pocăință. Și Avraam i-a zis: Dacă nu ascultă pe Moise și pe Profeți, nu vor crede nici mai mult cuvântului unui om care s-ar fi întors dintre morți.

Acest cuvânt grav al Fiului lui DUMNEZEU este răspunsul mai dinainte la toate iluziile oamenilor care, ca să creadă în iad și ca să se convertească, cer învieri și minuni. Minuni de orice fel ar prisosi în jurul lor, tot n-ar crede mai mult.

Martori sunt Iudeii, care, la vederea tuturor minunilor Mântuitorului, și îndeosebi a învierii lui Lazăr, la Betania, nu trag de acolo altă concluzie decât aceasta: „Ce să facem? Iată că toată lumea aleargă după el. Să-l omorâm". Și mai târziu, înaintea minunilor zilnice, publice, cu totul de netăgăduit ale sfântului Petru și ale celorlalți Apostoli, zic la fel: „Oamenii aceștia fac minuni, și nu le putem tăgădui. Să-i arestăm și să le

oprim a mai propovădui numele lui ISUS" –. Iată ceea ce produc de obicei minunile și învierile morților la oamenii a căror minte și inimă sunt stricate.

De câte ori nu s-a repetat mărturisirea cu adevărat uimitoare scăpată lui Diderot, unul dintre necredincioșii cei mai obraznici ai veacului trecut: „Chiar dacă tot Parisul, zicea el într-o zi, ar veni să-mi afirme că a văzut înviind un mort, aș prefera să cred că tot Parisul a înnebunit, decât să admit o minune".

O știu, chiar între cei mai răi, sunt puțini de această tărie; dar, în fond, înclinațiile sunt aceleași; sunt aceleași hotărâri luate mai dinainte; și dacă o rămășiță de bun-simț împiedică a rosti asemenea absurdități, în practică nu se face nici mai mult, nici mai puțin.

Știți ce trebuie făcut ca să nu fie greu a crede în iad? Trebuie trăit astfel încât să nu fie prea mult de temut de el. Vedeți adevărații creștini, creștinii curați, conștiincioși, credincioși tuturor datoriilor lor: le vine oare vreodată în minte să se îndoiască de iad? Îndoielile vin din inimă mult mai mult decât din inteligență; și, afară de foarte rare excepții, datorate mândriei unei jumătăți de știință, omul care duce o viață cât de cât corectă nu simte cea mai mică nevoie să trâmbițeze împotriva existenței unui iad.

II

CE ESTE IADUL

Idei false și superstițioase despre iad

Mai întâi de toate, să îndepărtăm cu grijă născocirile populare și superstițioase care strică în atâtea minți noțiunea adevărată și catolică despre iad. Omul își făurește un iad de fantezie, un iad ridicol, și zice: „Nu voi crede niciodată aceasta. Este absurd, cu neputință. Nu, nu cred, nu pot crede în iad".

Într-adevăr, dacă iadul ar fi ceea ce visează o mulțime de femei bune, ați avea de o sută de ori, de o mie de ori dreptate să nu credeți în el. Toate aceste născociri sunt vrednice să stea alături de acele povești fantastice cu care se leagănă prea adesea imaginația vulgului. Nu aceasta este câtuși de puțin ceea ce învață Biserica; și dacă uneori, ca să lovească mai mult mințile, unii autori sau predicatori au crezut că pot să le întrebuințeze, buna lor intenție nu împiedică faptul că au greșit mult, de vreme ce nu este îngăduit nimănui să deghizeze adevărul și să-l expună batjocurii oamenilor cu judecată, sub pretextul de a speria pe oamenii simpli ca să-i convertească mai bine.

O știu, uneori omul este foarte încurcat când este vorba să facă mulțimile să înțeleagă pedepsele înfricoșătoare ale iadului; și, deoarece cei mai mulți au nevoie de închipuiri materiale ca

să priceapă lucrurile mai înalte, este aproape necesar să se vorbească despre iad și despre chinul osândiților într-un chip figurat. Dar este foarte greu să se facă aceasta cu măsură; și foarte adesea, repet, cu cele mai excelente intenții, se cade în cu neputință, ca să nu zic în grotesc.

Nu, iadul nu este aceasta. El este cu totul altfel mare, cu totul altfel înfricoșător. Vom vedea.

Că iadul stă mai ales în înfricoșătoarea pedeapsă a osândei

Osânda este despărțirea totală de DUMNEZEU. Un osândit este o făptură cu totul și pentru totdeauna lipsită de DUMNEZEUL său.

Însuși Domnul nostru ne arată osânda ca pedeapsa cea dintâi și stăpânitoare a celor lepădați. Vă aduceți aminte de cuvintele sentinței pe care o va rosti asupra lor la judecata din urmă și pe care o aminteam adineauri: „Depărtați-vă de la mine, blestemaților, și mergeți în focul veșnic care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui".

Vedeți: întâiul cuvânt al sentinței suveranului Judecător, care ne face să înțelegem întâiul caracter al iadului, este despărțirea de DUMNEZEU, este lipsirea de DUMNEZEU, este blestemul lui DUMNEZEU; cu alte cuvinte, osânda sau lepădarea.

Ușurătatea minții și lipsa unei credințe vii ne împiedică, în această viață, să pricepem tot ceea ce osânda cuprinde de groază, de spaimă și de deznădejde. Suntem făcuți pentru bunul DUMNEZEU, și numai pentru el. Suntem făcuți

pentru DUMNEZEU, precum ochiul este făcut pentru lumină, precum inima este făcută pentru iubire. În mijlocul celor o mie de griji ale acestei lumi, aproape că nu o simțim, și suntem abătuți de la DUMNEZEU, singurul nostru scop ultim, prin tot ceea ce ne înconjoară, prin tot ceea ce vedem, auzim, suferim și iubim.

Dar, după moarte, adevărul își ia toate drepturile; fiecare dintre noi se află ca față către față înaintea DUMNEZEULUI său, înaintea Aceluia de către care și pentru care este făcut, care singur trebuie să fie și poate să fie viața lui, fericirea lui, odihna lui, bucuria lui, iubirea lui, totul lui.

Or, vă închipuiți ce poate fi starea unui om căruia îi lipsește deodată, în chip absolut și cu totul, viața lui, lumina lui, fericirea lui, iubirea lui, într-un cuvânt, ceea ce este totul pentru el? Puteți concepe acest gol deodată, absolut, în care se prăbușește o ființă făcută să iubească și să posede pe Acela însuși de care se vede lipsită?

Un Religios al Societății lui Isus, Părintele Surin, pe care virtuțile, știința și nenorocirile sale l-au făcut vestit în veacul al șaptesprezecelea, a simțit, vreme de aproape douăzeci de ani, angoasele acestei stări înfricoșătoare. Ca să smulgă unei sărmane și sfinte Religioase stăpânirea diavolului, care rezistase la trei luni lungi de exorcisme, rugăciuni și asprimi, milostivul Părinte își împinsese eroismul până la a se oferi pe sine însuși ca jertfă, dacă milostivirea dumnezeiască ar binevoi în sfârșit să asculte dorințele lui și să izbăvească pe nefericita făptură. A

fost ascultat; și Domnul nostru a îngăduit, pentru sfințirea slujitorului său, ca diavolul să ia îndată stăpânire de trupul lui și să-l chinuiască vreme de mulți ani. Nimic nu este mai autentic decât faptele stranii, publice, care au arătat această posedare a sărmanului Părinte Surin, și ar fi prea lung să le istorisim aici. După izbăvirea sa, el a adunat într-o scriere care ni s-a păstrat ceea ce își amintea din acea stare supranaturală, în care diavolul, apucând, ca să zic așa, în chip material, de facultățile și simțurile lui, îl făcea să simtă o parte din propriile lui impresii și din deznădejdea lui de lepădat.

„Mi se părea, zice el, că toată ființa mea, că toate puterile sufletului și ale trupului meu se îndreptau cu o iuțeală negrăită către Domnul, DUMNEZEUL meu, pe care îl vedeam a fi fericirea mea supremă, binele meu nesfârșit, singurul obiect al existenței mele, și în același timp simțeam o putere irezistibilă care mă smulgea de la el, care mă ținea departe de el; astfel încât, fiind făcut să trăiesc, mă vedeam, mă simțeam lipsit de Acela care este Viața; fiind făcut pentru adevăr și lumină, mă vedeam cu totul respins de lumină și de adevăr; fiind făcut să iubesc, eram fără iubire, eram respins de iubire; fiind făcut pentru bine, eram cufundat în prăpastia răului.

„Nu pot, adăugă el, să compar angoasele și deznădejdile acestei negrăite strâmtorări decât cu starea unei săgeți aruncate cu putere către o țintă de unde o respinge neîncetat o putere nevăzută: purtată irezistibil înainte, ea este totdeauna și neînvins respinsă îndărăt".

Și aceasta nu este decât un simbol foarte palid al acestei înfricoșătoare realități care se numește osânda.

Osânda este în chip necesar însoțită de deznădejde. Această deznădejde este ceea ce Domnul nostru numește în Evanghelie „viermele" care roade pe osândiți. „Totul este mai bine, ne repetă el, decât să mergi în această închisoare de foc, unde viermele celor lepădați nu moare, *ubi vermis eorum non moritur*".

Acest vierme al osândiților este remușcarea, este deznădejdea. Se numește vierme, fiindcă în sufletul păcătos și osândit se naște din putreziciunea păcatului, precum în cadavre viermii trupești se nasc din putreziciunea cărnii. Și iarăși aici nu ne putem face decât o slabă idee despre ce sunt această remușcare și această deznădejde; în lumea aceasta, unde nimic nu este desăvârșit, răul este totdeauna amestecat cu binele, și binele amestecat cu vreun rău; oricât de violente ar putea fi aici jos deznădejdile și remușcările noastre, ele sunt totdeauna îmblânzite de anumite speranțe și de asemenea de neputința de a suferi când suferința trece peste o anumită măsură. Dar, în veșnicie, totul este desăvârșit: dacă se poate vorbi astfel, răul este, ca și binele, desăvârșit, fără amestec, fără speranță și fără putință de îmblânzire, după cum vom explica mai departe. Remușcarea și deznădejdea osândiților vor fi întregi, irevocabile, fără leac, fără umbra unei îndulciri, fără putința unei îndulciri; atât de absolute cât se poate, căci răul absolut nu există.

Vă închipuiți ce poate fi această stare de deznădejde lipsită de orice rază de speranță? Și acest gând atât de sfâșietor: „M-am pierdut cu plăcere și pierdut pentru totdeauna, pentru nimicuri, pentru fleacuri ale unei clipe! Mi-ar fi fost atât de ușor să mă mântuiesc veșnic, ca atâția alții!"

„La vederea Fericiților, zice Sfânta Scriptură, osândiții vor fi cuprinși de o spaimă înfricoșătoare; și, în angoasele lor, vor striga gemând: «Deci, ne-am înșelat! *Ergo erravimus*! Am rătăcit de la calea adevărată. Ne-am istovit în căile fărădelegii și ale pierzării; am nesocotit calea Domnului. La ce ne-au folosit și mândria noastră, și bogățiile noastre, și plăcerile noastre? Totul a trecut ca o umbră; și iată-ne pierduți, înghițiți în răutatea noastră!»" Și scriitorul sacru adaugă ceea ce am arătat mai sus: „Iată ce zic în iad păcătoșii lepădați".

La deznădejde vor adăuga ura, acest alt rod al blestemului: „Depărtați-vă de la mine, blestemaților!" Și ce ură! Ura lui DUMNEZEU! Ura desăvârșită a Binelui infinit, a Adevărului infinit, a Iubirii veșnice, a Bunătății, a Frumuseții, a Păcii, a Înțelepciunii, a Desăvârșirii infinite, veșnice! Ură neîmpăcată și satanică, ură supranaturală, care, la osândit, înghite toate puterile minții și ale inimii.

Osânditul n-ar putea urî pe DUMNEZEUL său dacă i-ar fi dat, ca Fericiților, să-l vadă în sine însuși, cu toate desăvârșirile sale și splendorile sale negrăite. Dar nu astfel se vede DUMNEZEU în iad; cei lepădați nu-l mai văd decât în înfricoșătoarele efecte ale dreptății sale, adică în pedepsele lor;

ei urăsc pe DUMNEZEU, precum urăsc pedepsele pe care le îndură, precum urăsc osânda, precum urăsc blestemul.

În veacul trecut, la Messina, un preot sfânt exorciza un posedat și întreba pe demon: „Cine ești tu? – Sunt ființa care nu iubește pe DUMNEZEU", răspunse duhul rău. Și la Paris, într-un alt exorcism, slujitorul lui DUMNEZEU întrebând pe demon: „Unde ești?" acesta răspunse cu furie: „În iad, pentru totdeauna! – Ai vrea să fii nimicit? – Nu, ca să pot urî pe DUMNEZEU totdeauna". Așa ar putea vorbi fiecare dintre osândiți. Ei urăsc veșnic pe Acela pe care trebuiau să-l iubească veșnic.

„Dar, se zice uneori, DUMNEZEU este bunătatea însăși. Cum vreți să mă osândească?" Și totuși nu DUMNEZEU osândește; păcătosul se osândește pe sine însuși. În înfricoșătorul fapt al osândei, nu bunătatea lui DUMNEZEU este în cauză, ci numai sfințenia și dreptatea lui. DUMNEZEU este tot atât de sfânt pe cât este de bun; și dreptatea lui este tot atât de infinită în iad pe cât mila și bunătatea lui sunt infinite în Rai. Nu jigniți sfințenia lui DUMNEZEU, și sunteți sigur că nu veți fi osândit. Osânditul nu are decât ceea ce a ales, ceea ce a ales liber și în pofida tuturor harurilor DUMNEZEULUI său. A ales răul: are răul; iar în veșnicie răul se numește iad. Dacă ar fi ales binele, ar avea binele, l-ar avea veșnic. Toate acestea sunt cu totul logice; și aici, ca întotdeauna, credința se unește minunat cu dreapta rațiune și cu echitatea.

Așadar, primul caracter al iadului, primul element al acestei realități cumplite care se numește iad: osânda, cu blestemul dumnezeiesc, cu deznădejdea, cu ura lui DUMNEZEU.

Că iadul constă, în al doilea rând, în pedeapsa îngrozitoare a focului

Este foc în iad: aceasta este de credință revelată. Aduceți-vă aminte de cuvintele atât de clare, atât de precise, atât de formale ale Fiului lui DUMNEZEU: „Depărtați-vă de la mine, blestemaților, în foc, *in ignem*… În temnița de foc, focul nu se va stinge niciodată… Fiul omului va trimite pe Îngerii săi, și ei îi vor apuca pe cei ce au făcut răul, ca să-i arunce în cuptorul de foc, *in caminum ignis*". Cuvinte dumnezeiești, infailibile, pe care le-au repetat Apostolii, și care sunt temelia învățăturii Bisericii. În iad, osândiții suferă pedeapsa focului.

Citim în istoria bisericească că doi tineri care urmau, în veacul al treilea, cursurile vestitei școli din Alexandria, în Egipt, intrând într-o zi într-o biserică unde un preot predica despre focul iadului, unul dintre ei își bătu joc, pe când celălalt, mișcat de frică și de căință, se converti și, puțină vreme după aceea, se făcu Religios ca să-și asigure mai bine mântuirea. După un timp, cel dintâi muri pe neașteptate. DUMNEZEU a îngăduit să se arate fostului său tovarăș, căruia i-a zis: „Biserica propovăduiește adevărul când propovăduiește focul veșnic al

iadului. Preoții nu au decât o singură greșeală: aceea de a spune de o sută de ori mai puțin decât este".

Focul iadului este supranatural și necuprins

Vai! cum, pe pământ, să se exprime și chiar să se conceapă marile realități veșnice? Preoții oricât s-ar strădui, mintea și cuvântul lor slăbesc sub această greutate. Dacă despre cer se zice: „Ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit, mintea omului nu poate înțelege ceea ce DUMNEZEU pregătește celor ce îl iubesc", se poate de asemenea, și în numele dreptății infinite, zice despre iad: „Nu, ochiul omului nu a văzut, urechea lui nu a auzit, mintea lui nu a putut niciodată și nu va putea niciodată să conceapă ceea ce dreptatea lui DUMNEZEU pregătește păcătoșilor nepocăiți".

„Sufăr, sufăr cumplit în această flacără!" striga din fundul iadului bogatul cel rău din Evanghelie. Ca să cuprinzi înțelesul acestui întâi cuvânt al lepădatului: „Sufăr! *Crucior!*" ar trebui să poți cuprinde înțelesul celui de-al doilea: „În această flacără, *in hac flamma*". Focul acestei lumi este neîmplinit ca tot ceea ce este al acestei lumi, și flăcările noastre materiale nu sunt, cu toată puterea lor înfricoșătoare, decât un sărman simbol al acelor flăcări veșnice despre care vorbește Evanghelia. Este oare cu putință să se exprime, fără a rămâne

mult mai jos de adevăr, groaza suferinței pe care ar simți-o un om care ar fi, fie și numai pentru câteva minute, aruncat într-un cuptor arzător, presupunând că ar putea trăi acolo? Este cu putință, vă întreb? Desigur că nu. Ce să mai zicem, dar, de acest foc cu totul supranatural, de acest foc veșnic, ale cărui grozăvii nu se pot asemăna cu nimic?

Totuși, fiindcă suntem în timp și nu în veșnicie, trebuie să ne slujim de micile realități ale acestei lumi, oricât de slabe și neîmplinite ar fi ele, ca să ne ridicăm puțin la realitățile nevăzute și imense ale vieții de dincolo. Trebuie, prin cugetarea la suferința nespusă pe care o face să o îndure aici jos focul pământesc, să ne înspăimântăm pe noi înșine, ca să nu cădem în prăpastiile focului iadului.

Părintele de Bussy și tânărul desfrânat

Aceasta a voit într-o zi să o facă să se atingă cu mâna de un tânăr desfrânat un sfânt misionar de la începutul acestui veac, vestit în toată Franța prin râvna lui de apostol, elocvența și virtuțile sale, și puțin și prin originalitățile sale.

Părintele de Bussy dădea, nu știu în ce mare oraș din Midi, o misiune însemnată, care zguduia toată populația. Era în miezul iernii; se apropia Crăciunul și era frig mare. În camera unde Părintele primea pe bărbați, era o sobă cu un foc bun.

Într-o zi, Părintele văzu venind un tânăr despre care i se vorbise din pricina dezordinilor și a fanfaronadelor lui de necredință. Părintele de Bussy își dădu curând seama că nu era nimic de făcut cu el. „Vino aici, bunul meu prieten, i-a zis el vesel, nu te teme, eu nu spovedesc pe oameni împotriva voinței lor. Ia, așază-te acolo, și să stăm puțin de vorbă încălzindu-ne". Deschise soba și, văzând că lemnul avea să se mistuie curând: „Înainte de a te așeza, adu-mi una sau două butuci", i-a zis tânărului. Acesta, puțin mirat, făcu totuși ceea ce cerea Părintele. „Acum", adăugă acesta, „pune-mi-le în sobă, acolo, bine la fund". Și pe când celălalt băga lemnul pe

ușa sobei, Părintele de Bussy îi apucă deodată brațul și i-l împinse până la fund. Tânărul scoase un țipăt și sări înapoi. „Cum asta!" strigă el, „sunteți nebun? Erați să mă ardeți!" – „Ce ai, dragul meu?" reluă Părintele liniștit, „nu trebuie să te deprinzi cu asta? În iad, unde vei merge dacă vei continua să trăiești cum trăiești, nu numai vârful degetelor va arde în foc, ci tot trupul tău; iar focul acesta mic nu este nimic pe lângă celălalt. Haide, haide, bunul meu prieten, curaj; trebuie să te deprinzi cu toate". Și a vrut să-i ia iarăși brațul. Celălalt se împotrivi, cum se și înțelege. „Sărmanul meu copil", i-a zis atunci Părintele de Bussy schimbând tonul, „cugetă puțin; nu este oare mai bine orice decât să mergi să arzi veșnic în iad? Și jertfele pe care bunul DUMNEZEU ți le cere ca să te ferească de o asemenea pedeapsă atât de înfricoșătoare, nu sunt ele în realitate foarte puțin lucru?"

Tânărul desfrânat plecă gânditor. A cugetat într-adevăr; a cugetat atât de bine încât nu întârzie să se întoarcă la misionar, care l-a ajutat să se ușureze de greșelile lui și să intre iarăși pe calea cea bună.

Afirm că dintr-o mie, zece mii de oameni care trăiesc departe de DUMNEZEU și, prin urmare, pe drumul iadului, poate că nu s-ar găsi nici unul care să reziste „la încercarea focului". Nu este nici unul care să fie destul de nebun ca să primească următorul târg: „Tot anul vei putea să te lași nepedepsit tuturor plăcerilor, să te saturi de voluptăți, să-ți împlinești toate capriciile, cu singura condiție de a petrece o zi, numai o

zi, sau chiar o oră, în foc". Repet: nici unul, nici unul singur nu ar primi târgul. Vreți o dovadă? Ascultați.

Cei trei fii ai unui bătrân cămătar

Un tată de familie care nu se îmbogățise decât prin nedreptăți strigătoare la cer căzu greu bolnav. Știa că gangrena ajunsese deja la rănile lui și totuși nu se putea hotărî să restituie. „Dacă restitui", zicea el, „ce se va alege de copiii mei?"

Parohul lui, om de spirit, recurse, ca să mântuiască acest sărman suflet, la un șiretlic curios. Îi spuse că, dacă vrea să se vindece, avea să-i arate un leac foarte simplu, dar scump, foarte scump. „Chiar dacă ar costa o mie, două mii, zece mii de franci, ce contează!" răspunse iute bătrânul; „în ce constă?" – „Constă în a turna pe locurile gangrenate untură de la o persoană vie. Nu trebuie mult: dacă găsești pe cineva care, pentru zece mii de franci, să vrea să se lase ars la o mână numai un sfert de ceas, va fi de ajuns".

„Vai!" zise sărmanul om suspinând, „mă tem că nu voi găsi pe nimeni care să vrea." – „Iată un mijloc", zise liniștit preotul: „cheamă pe fiul tău cel mare; te iubește, trebuie să fie moștenitorul tău. Spune-i: «Dragul meu fiu, poți să salvezi viața bătrânului tău tată dacă te învoiești să te lași ars la o mână numai un mic sfert de ceas». Dacă refuză, fă propunerea celui

de-al doilea, angajându-te să-l faci pe el moștenitorul tău în paguba fratelui său mai mare. Dacă și acesta refuză la rândul lui, al treilea va primi fără îndoială".

Propunerea a fost făcută pe rând celor trei frați, care, unul după altul, au respins-o cu groază. Atunci tatăl le-a zis: „Cum! ca să-mi salvați viața, un moment de durere vă îngrozește! și eu, ca să vă dau vouă o stare, m-aș duce în iad, să ard veșnic! Adevărat aș fi bine nebun!" Și se grăbi să restituie tot ceea ce datora, fără să mai țină seama de ce se va alege de copiii lui.

A făcut foarte bine, și cei trei fii la fel. A te lăsa ars la o mână, numai un sfert de ceas, fie și ca să salvezi viața tatălui tău, este o jertfă peste puterile omenești. Or, precum am spus deja, ce este aceasta pe lângă prăpastiile arzătoare ale focului iadului?

Copiii mei, nu mergeți în iad

În 1844, am cunoscut la Seminarul Saint-Sulpice, la Issy, lângă Paris, un profesor de științe foarte ales, a cărui umilință și mortificare le admira fiecare. Înainte de a se face preot, abatele Pinault fusese unul dintre cei mai însemnați profesori ai Școlii politehnice. La Seminar, ținea cursul de fizică și de chimie. Într-o zi, în timpul unei experiențe, focul a prins, nu știu cum, la fosforul pe care îl mânuia, și într-o clipă mâna lui s-a aflat învăluită în flăcări. Ajutat de elevii săi, sărmanul profesor încercă în zadar să stingă focul care îi devora carnea. În câteva minute, mâna lui nu mai era decât o masă diformă, incandescentă; unghiile dispăruseră. Învins de prea mare durere, nefericitul își pierdu cunoștința. I-au cufundat mâna și brațul într-o găleată cu apă rece, ca să încerce să mai domolească cât de cât violența acestui martiriu. Toată ziua și toată noaptea nu făcu decât un strigăt, un strigăt irezistibil și sfâșietor; și când, din când în când, putea rosti câteva cuvinte, zicea și repeta celor trei sau patru seminariști care îl îngrijeau: „O, copiii mei!… copiii mei! nu mergeți în iad!… nu mergeți în iad!…”

Același strigăt de durere și de iubire preoțească ieși, în 1867, de pe buzele, sau mai degrabă din inima unui alt preot, într-o împrejurare asemănătoare. Lângă Pontivy, dieceza de Vannes, un tânăr vicar, numit Laurent, se aruncase în mijlocul flăcărilor unui incendiu ca să salveze o nefericită mamă de familie și doi copii; de două sau de trei ori se avântase, cu un curaj, cu o iubire eroică, spre partea de unde veneau strigătele, și avusese fericirea să-i scoată teferi pe cei doi sărmani copilași. Dar mama rămânea încă, și nimeni nu îndrăznea să înfrunte violența flăcărilor care creștea din minut în minut. Neascultând decât de iubirea sa, abatele Laurent se aruncă încă o dată prin vâlvătaie, izbuti să apuce pe nefericita mamă, pe jumătate nebună de groază, și o aruncă, ca să zic așa, în afara atingerii focului. În aceeași clipă, acoperișul se prăbuși; preotul sfânt, doborât, se rostogoli în mijlocul dărâmăturilor în flăcări; strigă după ajutor, și se izbuti cu mare greutate să fie smuls unei morți iminente.

Vai! era prea târziu. Sărmanul preot fusese atins de moarte; respirase flăcările, focul începea să-l ardă pe dinăuntru, și suferințe negrăite îl devorau. În zadar toți bunii locuitori ai parohiei încearcă să-i vină în ajutor: nimic nu ajută; focul lăuntric își continuă pustiirile; și, în câteva ceasuri, martirul iubirii avea să primească în cer răsplata dăruirii sale eroice.

Și el, în timpul cumplitei sale agonii, striga către cei din jur: „O, prietenii mei, copiii mei!… Nu mergeți în iad!… Este îngrozitor!… Așa trebuie să ardă omul în iad!"

Focul iadului este un foc trupesc

Se întreabă adesea ce este focul iadului; care este natura lui; dacă este un foc material, ori dacă nu este numai spiritual; și mulți înclină spre această din urmă părere, fiindcă în adânc ea îi înspăimântă mai puțin. Sfântul Toma nu este de părerea lor, nici teologia catolică.

După cum spuneam adineauri, este de credință că focul iadului este un foc real și adevărat, un foc nestins, un foc veșnic, care arde fără a mistui, care pătrunde duhurile ca și trupurile. Aceasta este ceea ce este revelat de DUMNEZEU și învățat ca articol de credință de Biserica lui DUMNEZEU. A-l tăgădui ar fi nu numai o eroare, ci o impietate și o erezie propriu-zisă.

Dar încă o dată, de ce natură este acest foc care arde în iad? Este un foc trupesc? Este de aceeași specie ca al nostru? Prințul teologiei, sfântul Toma, ne va răspunde, cu limpezimea și adâncimea sa obișnuită.

El observă mai întâi că filosofii păgâni, care nu credeau în învierea trupului, și care totuși admiteau, împreună cu

întreaga tradiție a neamului omenesc, un foc răzbunător în viața de dincolo, trebuiau să învețe și învățau într-adevăr că acest foc era spiritual, de aceeași natură cu sufletele. Raționalismul modern, care tinde să năvălească asupra tuturor inteligențelor și care micșorează datele credinței cât poate, a făcut să se plece către această părere un mare număr de minți, puțin instruite în învățăturile catolice.

Dar marele Doctor, după ce expune această primă părere, declară pe față că „focul iadului va fi trupesc". Și motivul pe care îl dă este hotărâtor: „Deoarece, după înviere, cei lepădați trebuie să fie aruncați în el, și deoarece trupul nu poate suferi decât o pedeapsă trupească, focul iadului va fi trupesc. O pedeapsă nu poate fi aplicată trupului decât întrucât este trupească". Și sfântul Toma își sprijină învățătura pe aceea a sfântului Grigorie cel Mare și a sfântului Augustin, care spun același lucru și în aceiași termeni. Totuși, se poate spune, adaugă marele Doctor, că acest foc trupesc are ceva spiritual, nu după substanța lui, ci după efectele lui; căci, pedepsind trupurile, nu le mistuie, nu le distruge, nu le preface în cenușă; și, în plus, își întinde lucrarea răzbunătoare până asupra sufletelor. În acest sens, focul iadului se deosebește de focul material, care arde și mistuie trupurile.

Cu totul trupesc cum este, focul iadului atinge sufletele

Poate că se va întreba cineva cum poate focul iadului să atingă suflete care, până în ziua învierii și a judecății de pe urmă, rămân despărțite de trupul lor. Trebuie să se răspundă mai întâi că, în acest înfricoșător mister al pedepselor iadului, una este a cunoaște limpede adevărul a ceea ce este, și alta este a-l înțelege. Știm în mod pozitiv și absolut, prin învățătura infailibilă a Bisericii, că îndată după moartea lor, osândiții cad în iad și în focul iadului. Or, aceasta nu se poate înțelege decât de sufletele lor, deoarece până la înviere trupurile lor rămân încredințate pământului în mormânt.

Odată despărțit de trupul său, sufletul lepădatului se află, în privința acțiunii tainice a focului iadului, în starea demonilor. Demonii, într-adevăr, deși nu au trup, suferă loviturile focului în care vor fi aruncate într-o zi trupurile osândiților, după cum arată în chip expres sentința Fiului lui DUMNEZEU către cei lepădați: „Depărtați-vă de la mine, blestemaților! Mergeți în focul veșnic, care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui". Or, acest foc este trupesc; căci altminteri nu ar lucra asupra trupurilor lepădaților. Deci sufletul despărțit de

trup, sufletul lepădatului, suferă loviturile unui foc trupesc. Iată ceea ce știm și ceea ce este sigur.

Ceea ce nu știm este cum. Și, ca să credem, nu avem nevoie să știm aceasta, adevărurile revelate de DUMNEZEU având toate drept scop să lumineze mintea noastră și totodată să o țină în dependență și supunere. Prin credință, suntem siguri de realitatea faptului, și ne ajunge să vedem că lucrul nu este cu neputință. Or, raționamentul și analogia ne-o arată limpede: nu suntem noi înșine și în fiecare clipă martorii irefragabili ai acțiunii pe care o exercită trupul nostru asupra sufletului nostru, nu numai reală, ci lăuntrică, ci neîncetată? trupul nostru, care este o substanță materială, asupra sufletului nostru, care este o substanță spirituală? Deci este cu totul cu putință ca o substanță materială, precum este focul iadului, să lucreze asupra unei substanțe spirituale, precum este sufletul lepădatului.

Căpitanul adjudant-major de la Saint-Cyr

În această privință, îngăduiți-mi, iubite cititor, să vă istorisesc un fapt destul de curios, care s-a petrecut la Școala militară de la Saint-Cyr, în ultimii ani ai Restaurației.

Școala avea atunci ca capelan un cleric plin de spirit și de talent, care purta numele ciudat de Rigolot. El ținea o frumoasă retragere tinerilor de la Școală, care, în fiecare seară, se adunau la capelă, înainte de a urca în dormitor.

Într-o anumită seară, când vrednicul capelan vorbise, și vorbise minunat despre iad, ceremonia fiind sfârșită, el se retrăgea, cu un sfeșnic în mână, în locuința sa, care era situată într-o aripă rezervată ofițerilor. În clipa când își deschidea ușa, se auzi strigat de cineva care îl urma pe scară. Era un căpitan bătrân, cu mustață căruntă, și cu un aer nu prea fin.

„Iertați, domnule capelan, zise el, cu un glas oarecum ironic; tocmai ne-ați ținut o predică foarte frumoasă despre iad. Numai că ați uitat să ne spuneți dacă, în focul iadului, omul va fi fript, sau frigare, sau fiert. Ați putea să mi-o spuneți?" Capelanul, văzând cu cine avea de-a face, îl privește în albul ochilor, și punându-i sfeșnicul sub nas, îi răspunse liniștit: „Veți vedea asta, căpitane!" Și își închise ușa, neputând să nu râdă puțin de figura deopotrivă nătângă și prinsă în laț a sărmanului căpitan.

Nu se mai gândi la aceasta; dar de atunci înainte crezu că bagă de seamă căpitanul întorcându-i spatele de departe, de câte ori îl vedea.

A venit revoluția din Iulie. Capelania militară fu desființată; cea de la Saint-Cyr ca și celelalte. Domnul abate Rigolot fu

numit de Arhiepiscopul Parisului într-un alt post nu mai puțin onorabil.

Vreo douăzeci de ani după aceea, venerabilul preot se afla într-o seară într-un salon unde era multă lume, când văzu venind spre el o mustață albă bătrână care îl salută, întrebându-l dacă nu era oare abatele Rigolot, odinioară capelan la Saint-Cyr. Și, la răspunsul său afirmativ: „Oh! domnule capelan, îi zise cu emoție bătrânul militar, îngăduiți-mi să vă strâng mâinile și să vă exprim toată recunoștința mea: m-ați salvat! – Eu! Și cum asta? – Cum, nu mă recunoașteți? Vă aduceți aminte de o seară când un căpitan instructor al Școlii, ieșind după o predică despre iad, v-a pus o întrebare foarte ridicolă, iar dumneavoastră i-ați răspuns, punându-i sfeșnicul sub nas: Veți vedea asta, căpitane? Acel căpitan eram eu. Închipuiți-vă că de atunci acest cuvânt mă urmărea pretutindeni, precum și gândul că voi arde în iad. Am luptat zece ani; dar în cele din urmă a trebuit să mă predau. M-am dus să mă spovedesc; am devenit creștin, creștin ca la armată, adică dintr-o bucată. Dumneavoastră vă datorez această fericire; și sunt foarte fericit să vă întâlnesc ca să pot să v-o spun".

Dacă vreodată, iubite cititor, ați auzi pe vreun glumeț rău punând întrebări năstrușnice despre iad și despre focul iadului, răspundeți ca abatele Rigolot: „Veți vedea asta, bunul meu prieten; veți vedea asta".

Vă garantez că nu vor avea ispita să se ducă să vadă.

Mâna arsă de la Foligno

Un lucru sigur este că aproape de fiecare dată când DUMNEZEU a îngăduit ca un sărman suflet lepădat, sau, ceea ce este același lucru, în privința focului vieții de dincolo, un suflet din Purgatoriu, să se arate pe pământ și să lase aici o urmă văzută, această urmă a fost a focului. Aduceți-vă aminte de ceea ce am relatat mai sus despre acea înfricoșătoare apariție de la Londra, despre brațul carbonizat al doamnei cu brățara și despre covorul ars. Aduceți-vă aminte de atmosfera de foc și de flăcări care învăluia fata pierdută de la Roma și tânărul Religios sacrileg al sfântului Antonin de Florența.

În anul chiar în care vă vorbesc, în luna aprilie, am văzut, sau cel puțin am atins eu însumi la Foligno, lângă Assisi, în Italia, una dintre aceste îngrozitoare amprente de foc, care adevărește încă o dată adevărul celor ce spunem aici, și anume că focul vieții de dincolo este un foc real.

La 4 noiembrie 1859 muri de apoplexie fulgerătoare, în mănăstirea Terțiarele Franciscane din Foligno, o bună Soră, numită Tereza-Margareta Gesta, care de mulți ani era maistră a novicelor și totodată însărcinată cu sărmana garderobă a

mănăstirii. Era născută în Corsica, la Bastia, în 1797, și intrase în mănăstire în februarie 1826. Se înțelege că era pregătită cum se cuvine pentru moarte.

După douăsprezece zile, la 17 noiembrie, o Soră, numită Ana-Felicia, care o ajutase în slujba ei și care de la moartea ei rămăsese singură însărcinată cu aceasta, urca la garderobă și se pregătea să intre, când auzi gemete care păreau să vină dinăuntrul camerei. Puțin înfricoșată, se grăbi să deschidă ușa: nu era nimeni. Dar se auziră din nou gemete, atât de lămurit încât, în ciuda curajului ei obișnuit, se simți cuprinsă de frică. „ISUS-MARIA!" strigă ea; „ce este aceasta?" Nu sfârșise, că auzi un glas plângător, însoțit de acest suspin dureros: „Oh! Dumnezeul meu, cât sufăr! *Oh! Dio, che peno tanto!*" Sora, uimită, recunoscu îndată glasul sărmanei Sore Tereza. Se adună cât poate și o întrebă: „Și pentru ce? – Din pricina sărăciei, răspunse sora Tereza. – Cum!" reluă micuța soră; „dumneavoastră, care erați atât de săracă! – De aceea nu pentru mine însămi, ci pentru Surorile cărora le-am lăsat prea multă libertate în această privință. Iar tu, ia seama la tine însăți." Și în aceeași clipă, toată încăperea se umplu de un fum gros, și umbra Sorei Tereza apăru îndreptându-se spre ușă, alunecând pe lângă perete. Ajungând lângă ușă, strigă cu putere: „Iată o mărturie a milostivirii lui DUMNEZEU!" Și zicând aceasta, lovi partea cea mai de sus a ușii, lăsând săpată în lemnul carbonizat, amprenta cea mai desăvârșită a mâinii sale drepte; apoi dispăru.

Sărmană Soră Ana-Felicia rămăsese pe jumătate moartă de frică. Cu totul tulburată, începu să strige și să cheme ajutor. O tovarășă alergă, apoi alta, apoi toată Comunitatea; se grăbiră în jurul ei, și toate se mirară simțind un miros de lemn ars. Caută, privesc, și zăresc pe ușă teribila amprentă. Recunosc îndată forma mâinii Sorei Tereza, care era deosebit de mică. Îngrozite, fug, aleargă la cor, se pun la rugăciune, și, uitând nevoile trupului lor, petrec toată noaptea rugându-se, plângând și făcând penitențe pentru sărmana răposată, iar a doua zi toate se împărtășesc pentru ea.

Vestea se răspândește în afară; Frații Minori, bunii preoți prieteni ai mănăstirii și toate Comunitățile din oraș își unesc rugăciunile și stăruințele cu cele ale Franciscanelor. Acest avânt de iubire avea ceva supranatural și cu totul neobișnuit.

Între timp, sora Ana-Felicia, încă zdrobită de atâtea emoții, primi porunca hotărâtă să se ducă să-și ia odihna. Ascultă, bine hotărâtă să facă să dispară cu orice preț, în dimineața următoare, amprenta carbonizată care aruncase groaza în tot Foligno. Dar iată că sora Tereza-Margareta îi apare din nou. „Știu ce vrei să faci", îi zise ea aspru; „vrei să înlături semnul pe care l-am lăsat. Să știi că nu este în puterea ta să-l înlături, acest prodigiu fiind rânduit de DUMNEZEU pentru învățătura și îndreptarea tuturor. Prin dreapta și înfricoșătoarea sa judecată, eram osândită să îndur patruzeci de ani flăcările grozave ale Purgatoriului, din pricina slăbiciunilor pe care le-am avut adesea față de unele dintre Surorile noastre. Îți mulțumesc ție și tovarășelor tale pentru atâtea rugăciuni pe

care, în bunătatea sa, Domnul a binevoit să le aplice în chip deosebit sărmanului meu suflet; și mai ales pentru cei șapte psalmi ai penitenței, care mi-au fost de un atât de mare ajutor."

Apoi, cu un chip cu totul zâmbitor, adăugă: „O fericită sărăcie, care dă o atât de mare bucurie tuturor celor ce o păzesc cu adevărat!" Și dispăru.

În cele din urmă, a doua zi, sora Ana-Felicia, culcându-se și adormind la ora ei obișnuită, se auzi din nou chemată pe nume, se trezi dintr-o săritură, cu totul înspăimântată, și rămase țintuită șezând, fără să poată rosti un cuvânt. Și de data aceasta recunoscuse desăvârșit glasul Sorei Tereza. În aceeași clipă, un glob de lumină strălucitoare apăru înaintea ei, la picioarele patului, luminând chilie ca ziua în amiaza mare; și auzi pe sora Tereza care, cu un glas vesel și biruitor, spuse aceste cuvinte: „Am murit într-o vineri, ziua Pătimirii; și iată că într-o vineri merg la slavă… Fiți tari la purtarea crucii!… fiți curajoase la suferință!" și adăugând cu iubire: „Adio! adio! adio!…" se preschimbă într-un nor ușor, alb, orbitor, se înălță la cer și dispăru.

O cercetare canonică fu deschisă îndată de Episcopul de Foligno și de magistrații orașului. La 23 noiembrie, de față cu un mare număr de martori, se deschise mormântul Sorei Tereza-Margareta; și amprenta carbonizată de pe ușă se găsi întocmai potrivită cu mâna răposatei.

Rezultatul cercetării fu o hotărâre oficială, care constata certitudinea și autenticitatea desăvârșite ale celor ce tocmai am istorisit. Ușa, cu amprenta carbonizată, se păstrează în mănăstire cu venerație. Maica stareță, martoră a faptului, a binevoit să mi-o arate ea însăși; și, o repet, eu și tovarășii mei de pelerinaj am văzut și am atins acest lemn care adeverește într-un chip atât de înfricoșător că sufletele care, fie trecător, fie veșnic, suferă în cealaltă viață pedeapsa focului, sunt pătrunse și arse de acest foc. Când, din motive pe care numai DUMNEZEU le știe, li se îngăduie să apară în această lume, ceea ce ating poartă amprenta focului care le chinuie; focul și ele par a nu face decât una; este ca și cărbunele când este aprins de foc.

Deci, deși nu putem pătrunde taina, știm fără a putea îndoi că focul iadului, cu totul trupesc cum este, își exercită lucrarea răzbunătoare până și asupra sufletelor.

Unde este focul iadului?

Poate că se va întreba încă unde este focul iadului și ce loc ocupă.

Fără a ne marca ceva cu desăvârșire precis asupra acestui punct, revelația creștină și învățătura catolică se unesc a ne arăta prăpastiile arzătoare ale focului central al pământului ca locul unde vor fi aruncate, după înviere, trupurile lepădaților. Astfel ne spune pe șleau vestitul Catehism al Conciliului din Trento că iadul este „în mijlocul pământului, *in medio terrae*". Aceasta este de asemenea învățătura formală a sfântului Toma, care totuși nu o prezintă decât ca părerea cea mai probabilă. „Deși nimeni", zice el, „nu știe cu certitudine unde este iadul, afară numai dacă a învățat-o direct de la Duhul Sfânt, se cuvine a crede că este sub pământ. Întâi, pentru că însuși numele pare a o arăta: *infernus*, iad, înseamnă ceea ce este dedesubt, un loc inferior în raport cu pământul. Apoi, în Scriptură, cei lepădați sunt zişi a fi «sub pământ, *subtus terram*»."

Pe de altă parte, se spune în însăși Evanghelia și în Epistolele sfântului Paul că în Vinerea Mare sufletul cel sfânt al Domnului nostru, despărțit vremelnic de trupul său, a coborât „în inima pământului, *in corde terrae*", și „în părțile cele mai de jos ale pământului, *in inferiores partes terrae*". Or, știm că s-a dus să ducă vestea răscumpărării și a mântuirii drepților Legii vechi care, de la începutul lumii, crezuseră în el și îl aşteptaseră, plini de nădejde și de iubire, în pacea limbilor; știm că acest suflet sfânt s-a dus să răcorească și să elibereze sufletele care atunci erau în Purgatoriu și își sfârșeau acolo ispășirea greșelilor lor, ca să treacă de acolo în limbi; în sfârșit că a coborât până în iad, a coborât *ad inferos*, ca să arate lui

Satan, tuturor demonilor și tuturor lepădaților, dumnezeirea sa și biruința sa asupra păcatului, a trupului și a lumii. Or, din toate acestea, nu se desprinde oare, dacă nu cu evidență, cel puțin cu o foarte mare putere, că locul iadului este și va fi centrul pământului, pe care de altminteri toți geologii ni-l înfățișează ca pe un ocean nemărginit de foc, de pucioasă și de bitum în topire, și ca pe ceva atât de îngrozitor și totodată atât de puternic, încât nimic nu ne-ar putea da o idee despre el în această viață?

Să mai adăugăm că, în limbajul Scripturilor, Duhul Sfânt prezintă întotdeauna iadul ca pe un abis în care omul este aruncat, în care cade, în care coboară; cuvinte care arată neapărat un loc nu numai inferior, ci adânc. Acesta este de asemenea limbajul universal al Bisericii și al sfinților Părinți și al teologilor, și chiar al tuturor oamenilor.

În sfârșit, în ciuda stricăciunilor lor, tradițiile păgânismului, mai ales la greci și la latini, vin să întărească părerea pe care o rezumăm aici, zugrăvind locul pedepselor din viața de dincolo ca pe o vastă regiune subpământeană, unde domnește întunecatul zeu Pluton, caricatură mitologică a lui Satan; unde focul și flăcările joacă rolul principal, cum am spus deja; și unde se văd, sub numele de Câmpiile Elizee, alte regiuni, tot subpământene, unde domnesc o anumită pace și o anumită fericire melancolică, o curioasă reflexie a tradiției adevărate despre limbile drepților din vechime.

Să mai adăugăm în sfârșit observația sfântului Augustin, redată de sfântul Toma, că după moarte trupul este îngropat, adică coborât și pus în pământ, ca să ispășească păcatul prin putrezire, și că pare cel puțin potrivit ca sufletul care trebuie să ispășească același păcat, fie ca purificare în Purgatoriu, fie ca pedeapsă în iad, să aibă și el a coborî ca să găsească în locurile cele mai de jos focul răzbunător aprins de dreptatea dumnezeiască.

Din toate acestea, nu putem oare, și chiar nu trebuie oare să concluzionăm că iadul, cu focul său înfricoșător, are ca sediu deosebit centrul pământului, unde focul abisului arde cu cea mai mare intensitate? Să observăm totuși că acest foc natural este supranaturalizat de atotputernicia dreptății dumnezeiești, ca să producă toate efectele pe care le cere această adorabilă și înfricoșătoare dreptate; între altele, ca să atingă și să pătrundă duhurile ca și trupurile, să nu mistuie trupurile lepădaților, ci, dimpotrivă, să le păstreze, după acest înfricoșător cuvânt al suveranului Judecător însuși: „În gheena focului care nu se stinge, toți lepădații vor fi sărați cu focul, *igne salietur*". După cum sarea pătrunde și păstrează carnea jertfelor, tot astfel, printr-un efect supranatural, focul trupesc al iadului pătrunde, fără a le mistui vreodată, și pe lepădați și pe demoni; și ei par a nu face decât una; este ca și cărbunele când este aprins de foc.

Focul iadului este un foc întunecos. Viziunea sfintei Tereza

Revelându-ne că iadul este în foc, Domnul nostru ne-a spus de asemenea, cu autoritatea dumnezeiască și infailibilă a cuvântului său, că iadul este în întuneric. În Evanghelia sfântului Matei, la capitolul al douăzeci și doilea, dă iadului numele de întuneric din afară. „Aruncați-l, zice el vorbind despre omul care nu este îmbrăcat cu haina de nuntă, adică nu este în stare de har, aruncați-l în întunericul din afară, *in tenebras exteriores*". În alte locuri ale Evangheliei, și în Epistolele Apostolilor, demonii sunt numiți „stăpânitorii întunericului, puterile întunericului". Sfântul Paul zice credincioșilor: „Voi sunteți toți fii ai luminii; nu suntem fii ai întunericului".

Întunericul iadului va fi trupesc, ca însuși focul. Aceste două adevăruri nu cuprind nici o contradicție. Focul, sau, vorbind mai exact, caloricul care este ca sufletul și viața focului, este un element cu totul deosebit de lumină. În starea naturală, și când produce flacăra în mijlocul gazelor aerului, focul este, ce-i drept, întotdeauna mai mult sau mai puțin luminos; dar, în iad, păstrându-și substanța, elementul focului va fi lipsit de anumite proprietăți naturale și va dobândi altele, care vor fi supranaturale, adică pe care nu le posedă prin el însuși. Astfel sfântul Toma, sprijinindu-se pe sfântul Vasile cel Mare, învață

„că, prin puterea lui DUMNEZEU, claritatea focului va fi despărțită de proprietatea pe care o are de a arde; și este virtutea lui combustivă aceea care va sluji la chinul osândiților".

În plus, „în mijlocul pământului, unde este iadul, adaugă sfântul Toma, nu poate fi decât un foc întunecat, obscur, și ca tot plin de fum". Puținul care scapă prin gura vulcanilor întărește pe deplin această afirmație.

Va fi deci în iad un întuneric trupesc, dar cu o oarecare licărire care va îngădui lepădaților să zărească ceea ce va trebui să alcătuiască chinurile lor.

Ei vor vedea acolo în foc și în umbră, la licărirea flăcărilor iadului, zice sfântul Grigorie cel Mare, pe aceia pe care i-au tras cu ei în osândă; și această vedere va fi împlinirea chinului lor. De altfel, groaza însăși a întunericului, pe care o cunoaștem prin experiență pe pământ, nu trebuie socotită lucru mic în pedeapsa lepădaților. Negrul este culoarea morții, a răului, a tristeții.

Sfânta Tereza povestește că, fiind într-o zi răpită în spirit, Domnul nostru a binevoit să o încredințeze de mântuirea ei veșnică, dacă va continua să-i slujească și să-l iubească precum o făcea; și, ca să sporească în credincioasa sa slujitoare frica de păcat și de înfricoșătoarele pedepse pe care le atrage, a voit să-i lase să întrevadă locul pe care l-ar fi ocupat în iad, dacă ar fi

urmat înclinațiilor sale spre lume, spre deșertăciune și spre plăcere.

„Fiind într-o zi la rugăciune, zice ea, m-am aflat într-o clipă, fără să știu în ce fel, purtată cu trup și suflet în iad. Am înțeles că DUMNEZEU voia să-mi arate locul pe care demonii mi-l pregătiseră acolo și pe care l-aș fi meritat prin păcatele în care aș fi căzut dacă nu mi-aș fi schimbat viața. Aceasta a ținut foarte puțin; dar de-aș mai trăi încă mai mulți ani, mi-ar fi cu neputință să-i pierd amintirea".

„Intrarea acestui loc de chin mi s-a părut asemenea unei specii de cuptor extrem de jos, întunecat, strâmt. Pământul era o mocirlă groaznică, cu un miros urât și plină de târâtoare otrăvitoare. La capăt se ridica un zid în care era un ungher foarte îngust, unde m-am văzut închisă. Nici un cuvânt nu poate da cea mai mică idee despre chinul pe care l-am îndurat acolo; este de neînțeles. Am simțit în sufletul meu un foc a cărui fire, din lipsă de termeni, nu o pot descrie, și trupul meu era în același timp pradă unor dureri de nesuferit. Îndurasem suferințe foarte crude în viața mea, și, după mărturia doctorilor, cele mai mari pe care le poate îndura cineva aici jos; îmi văzusem nervii contractându-se într-un chip înspăimântător, pe vremea când am pierdut întrebuințarea mădularelor mele; toate acestea însă nu sunt nimic în comparație cu durerile pe care le-am simțit atunci; și ceea ce le punea culmea era vederea că vor fi fără sfârșit și fără ușurare. Dar aceste torturi ale trupului nu sunt nimic la rândul lor pe lângă agonia sufletului. Este o strângere, o angoasă, o zdrobire

de inimă atât de simțită, este în același timp o tristețe atât de deznădăjduită și atât de amară, încât aș încerca în zadar să o zugrăvesc. Dacă zic că se îndură în fiecare clipă angoasele morții, este puțin. Nu, niciodată nu voi putea găsi expresie ca să dau o idee despre acest foc lăuntric și despre acest deznădejde, care sunt ca și culmea atâtor dureri și chinuri".

„Orice nădejde de mângâiere este stinsă în acest înfricoșător sălaș; se respiră acolo un miros pestilențial. Așa era chinul meu în acest ungher strâmt săpat în zid, unde fusesem închisă; zidurile acestui temnițe, groaza ochilor, mă apăsau ele însele cu greutatea lor. Acolo, totul te înăbușă; nici o lumină; nu sunt decât întuneric din cea mai sumbră obscuritate; și totuși, o, taină! fără ca vreo lumină să strălucească, se zărește tot ceea ce poate fi mai dureros la vedere.

„Nu i-a plăcut Domnului nostru să-mi dea atunci o cunoștință mai mare despre iad. Mi-a arătat de atunci pedepse încă și mai înspăimântătoare, date unor anumite vicii; cum nu sufeream pedeapsa lor, spaima mea a fost mai mică. În prima viziune, dimpotrivă, acest dumnezeiesc Învățător a voit să mă facă să simt cu adevărat în spirit, nu numai întristarea lăuntrică, ci chiar chinurile din afară, ca și cum trupul meu le-ar fi suferit. Nu știu felul cum s-a petrecut aceasta, dar am înțeles că era un mare har, și că adorabilul meu Mântuitor a voit să-mi arate, cu propriii mei ochi, de ce chin mila sa m-a izbăvit. Căci tot ceea ce se poate auzi spunându-se despre iad, tot ceea ce cărțile ne spun despre sfâșierile și pedepsele felurite pe care demonii le fac să le îndure osândiților, toate acestea nu

sunt nimic pe lângă realitate: este între una și alta aceeași deosebire ca între un portret neînsuflețit și o persoană vie; și a arde în lumea aceasta este foarte puțin lucru, în comparație cu acest foc în care se arde în cealaltă".

„Au trecut aproape șase ani de la această viziune, adăuga sfânta Tereza, și sunt încă cuprinsă de o astfel de spaimă scriind-o, încât sângele mi se îngheață în vine. În mijlocul încercărilor și al durerilor, chem această amintire, și de atunci tot ceea ce se poate îndura aici jos nu mi se mai pare nimic; mi se pare chiar că ne plângem fără temei".

„Din ziua aceea, totul mi se pare ușor de purtat, în comparație cu o singură clipă de petrecut în chinul în care am fost atunci. Nu pot destul să mă mir că, citind de atâtea ori cărți care tratează despre pedepsele iadului, eram atât de departe de a-mi forma o idee dreaptă despre ele și de a le teme precum ar fi trebuit. La ce mă gândeam, o, DUMNEZEUL meu, și cum puteam gusta vreun repaus într-un fel de viață care mă târa într-un astfel de înfricoșător abis! O, adorabilul meu Învățător, fiți binecuvântat în veci! Ați arătat în chipul cel mai strălucit că mă iubiți cu nesfârșit mai mult decât mă iubesc eu însămi. De câte ori m-ați izbăvit din această neagră temniță, și de câte ori n-am intrat iarăși în ea împotriva voinței voastre!"

„Această viziune a născut în mine o durere de nespus la vederea atâtor suflete care se pierd. Mi-a dat în plus cele mai arzătoare dorințe de a lucra la mântuirea lor; ca să smulg un

suflet de la astfel de chinuri groaznice, simt, aș fi gata să-mi jertfesc de o mie de ori viața".

Să suplinească credința în fiecare dintre noi viziunea; și gândul la „întunericul din afară" în care lepădații vor fi aruncați ca gunoaiele și zgurile creației, să ne țină în ispite și să facă din noi adevărați fii ai luminii!

Că alte pedepse foarte mari însoțesc întunecatul foc al iadului

Pe lângă foc și întuneric, sunt în iad și alte pedepse, alte suferințe și alte chipuri de a suferi. Dreptatea dumnezeiască o cere astfel; lepădații făcând răul în multe chipuri, și fiecare dintre simțurile lor luând parte mai mult sau mai puțin la păcatele lor, și prin urmare la osânda lor, este drept ca ei să fie pedepsiți mai mult din partea prin care au păcătuit mai mult, după cuvântul Scripturii: „Fiecare va fi pedepsit prin aceea prin care a păcătuit".

Mai ales încă focul, acest foc teribil și supranatural despre care tocmai am vorbit, va fi instrumentul acestor pedepse multiple; el va pedepsi printr-o acțiune deosebită cutare sau cutare simț care a slujit în chip deosebit nelegiuirii; și este tot în raport cu fiecare dintre viciile sale, cu fiecare dintre păcatele sale, că osânditul, aruncat în foc și în întunericul din afară, cum zice Evanghelia, va plânge amar asupra unui trecut fără îndreptare, și va scrâșni din dinți, în excesul deznădejdii. „Acolo va fi plâns și scrâșnire de dinți, *fletus et stridor dentium*". Acestea sunt cuvintele lui DUMNEZEU însuși.

Aceste plânsuri ale lepădaților vor fi mai mult spirituale decât trupești, zice sfântul Toma; și aceasta chiar după înviere, când trupurile lepădaților, rămânând trupuri omenești adevărate cu toate simțurile lor, cu toate organele lor și cu toate proprietățile lor esențiale, nu vor mai fi totuși susceptibile de anumite acte nici de anumite funcțiuni. Lacrimile, în special, presupun un principiu fizic de secreție care nu va mai exista.

O, bunul meu cititor, închipuiește-ți deci ce vor fi și ce vor suferi sub feluritele influențe ale acestui foc și ale acestui întuneric, ale acestor îngrozitoare remușcări și ale acestor deznădejdi fără folos, ochii unui osândit, acești ochi care de atâtea ori și atâția ani au slujit să-i mulțumească mândria, deșertăciunea, lăcomia, toate căutările desfrânării sale.

Și urechile lui deschise la vorbe necurate, la minciuni, la calomnii, la batjocurile necredinței! Și limba lui, buzele lui, gura lui, unelte ale atâtor sensualități, ale atâtor cuvinte nelegiuite și obscene, ale atâtor lăcomii!

Și mâinile lui, care au căutat, care au scris, care au răspândit atâtea lucruri detestabile; care au făcut atâtea fapte rele!

Și creierul lui, organ al atâtor milioane de gânduri vinovate de tot felul!

Și inima lui, scaun al voinței lui stricate, și al tuturor afecțiunilor lui rele, pierite pentru totdeauna!

Și trupul lui întreg, carnea lui pentru care a trăit, căreia i-a satisfăcut toate dorințele, toate patimile, toate poftele!

Totul în el va avea pedeapsa sa, chinul său deosebit, pe lângă pedeapsa generală a osândei, și a blestemului dumnezeiesc, și a focului răzbunător. Ce groază!

Și nu este totul. Sfântul Toma adaugă într-adevăr, împreună cu sfinții Părinți: „În curățirea cea din urmă a lumii, se va face în elemente o despărțire radicală; tot ce este curat și nobil va rămâne în cer pentru slava Fericiților; pe când tot ce este josnic și murdar va fi aruncat în iad pentru chinul osândiților. Și astfel, după cum toată făptura va fi pricină de bucurie pentru aleși, tot astfel osândiții vor afla în toate făpturile o pricină de chinuri. Și aceasta va fi împlinirea oracolului Cărților sfinte: «Universul întreg va lupta împreună cu Domnul împotriva nesăbuiților», adică a lepădaților".

În sfârșit, și ca să desăvârșim expunerea acestei stări lugubre a sufletului lepădat, să adăugăm ceea ce Domnul nostru a declarat el însuși în formula sentinței viitoare a judecății de pe urmă, și anume că blestemații, osândiții, vor merge să ardă în iad „în focul care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui". În prăpastiile aprinse ale iadului, lepădații vor avea deci chinul tovărășiei detestabile a lui Satan și a tuturor demonilor. În lumea aceasta se află uneori un fel de ușurare în a nu suferi singur: dar, în veșnicie, această împreunare a osânditului cu toți îngerii cei răi și cu ceilalți lepădați va fi dimpotrivă o

sporire a deznădejdii, a urii, a mâniei, a suferințelor sufletului și a durerilor trupești.

Iată puținul pe care îl știm, prin revelația dumnezeiască și prin învățăturile Bisericii, despre mulțimea chinurilor care vor fi, în cealaltă viață, pedeapsa necredincioșilor, a blasfemiatorilor, a necurăților, a mândrilor, a fățarnicilor, și în general a tuturor păcătoșilor îndârjiți și nepocăiți.

Dar ceea ce, mai mult decât toate celelalte, face îngrozitoare toate aceste pedepse, este veșnicia lor.

III
DESPRE VEȘNICIA PEDEPSELOR IADULUI

Că veșnicia pedepselor iadului este un adevăr de credință revelată

DUMNEZEU însuși a revelat făpturilor sale veșnicia pedepselor care le așteptau în iad, dacă ar fi îndeajuns de nesăbuite, îndeajuns de perverse, îndeajuns de nerecunoscătoare, îndeajuns de vrăjmașe lor însele, ca să se răzvrătească împotriva legilor sfințeniei și ale iubirii sale.

Întoarceți-vă, bunule cititor, la numeroasele mărturii deja citate în cursul acestui mic scris. Aproape totdeauna, amintindu-ne revelația milostivă pe care a binevoit să o facă acestei adevăr mântuitor primilor noștri părinți, Domnul Dumnezeul nostru vorbește despre veșnicia pedepselor iadului, în același timp cu însăși existența iadului. Astfel, prin Patriarhul Iov și prin Moise, ne declară că, în iad, „domnește groaza veșnică, *sempiternus horror*". Textul original este chiar mai tare, cuvântul *sempiternus* însemnând „întotdeauna veșnic", ca și cum s-ar zice „veșnic veșnic".

Prin Proorocul Isaia, ne repetă aceeași învățătură, și nu ați uitat această cumplită apostrofă, care se adresează tuturor

păcătoșilor: „Care dintre voi va putea locui în focul mistuitor, în flăcările veșnice, *cum ardoribus sempiternis*?" Aici încă superlativul *sempiternis*.

În Noul-Testament, veșnicia focului și a pedepselor iadului revine la tot pasul pe buzele Domnului nostru și sub pana Apostolilor săi. Aici încă, întoarceți-vă, bunule cititor, la câteva fragmente pe care le-am citat. Nu voi aminti decât un cuvânt al Fiului lui DUMNEZEU, fiindcă el rezumă solemn pe toate celelalte: este însăși sentința care va hotărî veșnicia noastră a tuturor: „Veniți, binecuvântații Tatălui meu, și intrați în stăpânirea împărăției care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii! Depărtați-vă de la mine, blestemaților, și mergeți în focul veșnic care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui". Și adorabilul Judecător adaugă: „Și aceștia vor merge la chinul veșnic, iar aceia vor intra în viața veșnică; *in supplicium aeternum, in vitam aeternam*".

Aceste oracole ale Fiului lui DUMNEZEU nu au nevoie de comentariu. Pe luminoasa lor claritate își sprijină Biserica de nouăsprezece veacuri învățătura sa dumnezeiască, suverană și infailibilă, despre veșnicia propriu-zisă a fericirii aleșilor în cer și a pedepselor osândiților în iad.

Deci, veșnicia iadului și a pedepselor lui înfricoșătoare este un adevăr revelat, un adevăr de credință catolică, tot atât de sigur ca existența lui Dumnezeu și ca celelalte mari taine ale religiei creștine.

Că iadul este în chip necesar veșnic din pricina însăși a naturii veșniciei

De multă vreme slăbiciunea firească a minții omenești se pleacă sub greutatea acestei cumplite taine a veșniciei pedepselor celor lepădați. Încă pe vremea lui Iov și a lui Moise, cu șaptesprezece sau optsprezece veacuri înainte de era creștină, anumite minți ușuratice și anumite conștiințe prea încărcate vorbeau despre îmblânzirea, dacă nu despre sfârșitul pedepselor iadului. „Își închipuie, zice cartea lui Iov, își închipuie că iadul scade și îmbătrânește".

Astăzi, ca în toate vremurile, această tendință de a îmblânzi și de a scurta pedepsele iadului își găsește avocați mai mult sau mai puțin direct interesați de lucru. Ei se înșală. În afară de faptul că presupunerea lor nu se sprijină decât pe imaginație și este în chip direct potrivnică afirmațiilor dumnezeiești ale lui ISUS-CRISTOS și ale Bisericii sale, ea pornește dintr-o concepție cu totul falsă despre însăși natura veșniciei.

Nu numai că nu va fi nici un termen, nici chiar vreo îmblânzire a pedepselor osândiților, dar este cu totul cu

neputință să fie. Natura veșniciei i se împotrivește în chip absolut.

Veșnicia, într-adevăr, nu este ca timpul, care se alcătuiește dintr-o succesiune de clipe adăugate unele la altele, și al cărui ansamblu formează minutele, ceasurile, zilele, anii, veacurile. În timp, se poate schimba, tocmai pentru că se are „timp" să se schimbe. Dar dacă nu s-ar avea înainte nici zi, nici ceas, nici minut, nici secundă, nu este oare vădit că nu s-ar putea trece dintr-o stare într-o altă stare? Or, aceasta se întâmplă în veșnicie. În veșnicie, nu sunt clipe care urmează altor clipe și care sunt deosebite de ele. Veșnicia este un mod de durată și de existență care nu are nimic comun cu al pământului; o putem cunoaște, dar nu o putem înțelege. Este taina celeilalte vieți; este o adevărată și tainică participare la veșnicia însăși a lui DUMNEZEU.

După cum zice sfântul Toma, cu toată Tradiția, veșnicia este „întreagă deodată, *tota simul*". Este un prezent întotdeauna actual, indivizibil, neschimbat. Nu sunt acolo veacuri îngrămădite peste veacuri, nici milioane de veacuri adăugate la alte milioane de veacuri. Acestea sunt chipuri cu totul pământești și cu desăvârșire false de a concepe veșnicia.

Repet: însăși natura veșniciei, care nu seamănă în nimic cu succesiunile timpului, face ca orice schimbare să fie cu totul cu neputință, fie spre bine, fie spre rău. În ceea ce privește pedepsele iadului, orice schimbare este deci cu neputință; și cum încetarea, sau chiar simpla îmblânzire a acestor pedepse

ar constitui în chip necesar o schimbare, trebuie să conchidem, cu o certitudine deplină, că pedepsele iadului sunt absolut veșnice, neschimbate, și că sistemul îmblânzirilor nu este decât o slăbiciune a minții, sau un capriciu al imaginației și al simțământului.

Ceea ce am rezumat aici despre veșnicie, bunule cititor, este poate puțin abstract; dar cu cât veți reflecta mai mult, cu atât veți constata adevărul lui. În orice caz, fie că înțelegem, fie că nu înțelegem, să ne odihnim în această privință pe prea clara și prea formală afirmație a Domnului nostru ISUS-CRISTOS; și să zicem, cu toată simplitatea și certitudinea credinței: „Cred viața veșnică, *credo vitam aeternam*", adică cealaltă viață, care va fi pentru toți nemuritoare și veșnică; pentru cei buni, nemuritoare și veșnică în fericirile Paradisului; pentru cei răi, nemuritoare și veșnică în pedepsele iadului.

Într-o zi, sfântul Augustin, Episcop de Hippona, era ocupat să cerceteze, pe cât cel puțin puternicul său duh o putea face, natura acestei veșnicii, în care bunătatea și dreptatea lui Dumnezeu așteaptă pe toate făpturile. Căuta, adâncea; când vedea și când se simțea oprit de taină. Deodată, apare înaintea lui, într-o lumină strălucitoare, un bătrân cu chip venerabil și cu totul strălucind de slavă. Era sfântul Ieronim, care, aproape centenar, tocmai murise, departe de acolo, la Betleem. Și cum sfântul Augustin privea cu uimire și cu admirație vedenia cerească ce i se înfățișa: „Ochiul omului n-a văzut, îi zise bătrânul, urechea omului n-a auzit, și duhul omului nu va

putea niciodată înțelege ceea ce cauți să înțelegi". Și a dispărut.

Aceasta este taina veșniciei, fie în cer, fie în iad. Să credem cu smerenie și să folosim timpul în această viață, pentru ca, atunci când timpul va înceta pentru noi, să fim primiți în veșnicia cea bună și să evităm, prin milostivirea lui Dumnezeu, pe cealaltă.

Dintr-un alt motiv al veșniciei pedepselor: lipsa harului

Chiar de ar avea osânditul înaintea sa timp ca să se poată schimba, ca să se poată converti și ca să poată dobândi milă, acest timp nu i-ar folosi. Pentru ce? Fiindcă pricina pedepselor pe care le îndură ar fi totdeauna acolo. Această pricină este păcatul, este răul pe care l-a ales pe pământ ca parte a sa. Osânditul este un păcătos nepocăit, de neconvertit.

Timpul nu ajunge, într-adevăr, pentru a se converti. Vai! o vedem prea bine în lumea aceasta. Trăim în mijlocul unor oameni pe care bunul DUMNEZEU îi așteaptă de zece, douăzeci, treizeci, patruzeci de ani, și uneori mai mult. Ca să te convertești, trebuie, pe lângă aceasta, harul.

Nu este cu putință vreo convertire fără darul în chip esențial gratuit al harului lui ISUS-CRISTOS, care este leacul fundamental al păcatului și primul principiu al învierii sărmanelor suflete pe care păcatul le-a despărțit de DUMNEZEU și le-a aruncat astfel în moartea spirituală. ISUS-CRISTOS a zis: „Eu sunt învierea și viața"; și prin darul harului său învie sufletele moarte și le ține apoi în viață.

Or, în înțelepciunea sa atotputernică, acest suveran Domn a rânduit ca numai în această viață, care este timpul încercării noastre, harul său să ne fie dat, ca să ne facă să evităm moartea păcatului și să ne facă să creștem în viața fiilor lui DUMNEZEU. În cealaltă lume, nu mai este timpul harului nici al încercării; este timpul răsplătirii veșnice pentru cei ce au corespuns harului trăind creștinește; este timpul pedepsei veșnice pentru cei ce au respins harul trăind și murind în păcat. Acesta este ordinea Providenței, și nimic nu o va schimba.

Deci, în veșnicie, nu va mai fi har pentru păcătoșii lepădați; și cum, fără har, este cu totul cu neputință de a te căi în chip eficace, precum este necesar ca să dobândești iertarea, iertarea nu este cu putință, pricina pedepsei rămâne totdeauna; și pedeapsa, care nu este decât efectul păcatului, rămâne de asemenea.

Fără har, fără pocăință; fără pocăință, fără convertire; fără convertire, fără iertare; fără iertare, fără îmblânzire, nici încetare cu putință în pedeapsă. Nu este oare rațional?

Bogatul rău din Evanghelie nu se căiește în focul iadului. El nu zice: „Mă căiesc!" El nu zice nici măcar: „Am păcătuit". El zice: „Sufăr cumplit în această flacără!" Este strigătul durerii și al deznădejdii, nu este strigătul pocăinței. Nu se gândește să ceară iertare; nu se gândește decât la el însuși și la ușurarea lui.

Egoistul cere în zadar picătura de apă care l-ar putea răcori. Această picătură de apă este atingerea de har care l-ar mântui; or, i se răspunde că aceasta este cu neputință. Urăște pedeapsa, nu vina. Aceasta este istoria înfricoșată a tuturor osândiților.

Aici jos, cetatea lui DUMNEZEU și cetatea lui Satan sunt ca amestecate împreună; se poate trece și iarăși trece dintr-una în alta; din bun se poate face rău, și din rău se poate face bun. Dar toate acestea vor înceta în clipa morții. Atunci cele două cetăți vor fi despărțite irevocabil, după cum zice Evanghelia; nu se va mai putea trece dintr-una în alta, din cetatea lui DUMNEZEU în cetatea lui Satan, din Paradis în iad, nici din iad în Paradis. În această viață, totul este nedesăvârșit, binele ca și răul; nimic nu este definitiv; și harul lui DUMNEZEU nefiind niciodată refuzat nimănui, se poate totdeauna scăpa de rău, de stăpânirea demonului, de moartea păcatului, câtă vreme omul este în lumea aceasta. Dar, după cum am zis deja, toate acestea sunt partea vieții de acum; și îndată ce un sărman om, în stare de păcat de moarte, a dat ultimul suspin, totul își schimbă fața: veșnicia urmează timpului; clipele harului și ale încercării nu mai sunt; învierea sufletului nu mai este cu putință, și copacul căzut la stânga rămâne veșnic la stânga.

Deci, soarta lepădaților este hotărâtă pentru totdeauna; nici o schimbare, nici o îmblânzire, nici o suspendare, nici o încetare a pedepselor lor nu este cu putință. Le lipsește nu numai timpul, ci încă și harul.

A treia rațiune a veșniciei pedepselor: perversitatea voinței osândiților

Voința osândiților este ca împietrită în păcat, în rău, în moartea supranaturală. Ce face ca în această viață un păcătos să se poată converti? Este mai întâi, după cum am zis, că are timp și că bunul DUMNEZEU îi dă totdeauna harul; dar este și pentru că este liber, pentru că voința lui poate, după alegerea sa, să se întoarcă spre DUMNEZEU. Un act de voință liberă l-a întors pe păcătos de la DUMNEZEU; și printr-un alt act de voință liberă, cu ajutorul harului acestui DUMNEZEU prea bun, el se întoarce la el, se căiește, și, sărman fiu risipitor, intră iertat în casa părintească.

Dar, în clipa morții, de libertate este ca și de har: s-a sfârșit, sfârșit pentru totdeauna. Nu mai este vorba atunci de a alege, ci de a rămâne în ceea ce s-a ales. Ai ales binele, viața: stăpânești pentru totdeauna binele și viața. Ai ales nebunește

răul și moartea: ești în moarte; ești acolo pentru totdeauna, și ești acolo numai pentru că ai voit, când puteai voi. Aceasta este veșnicia pedepselor.

Se arată încă și astăzi, la palatul de la Versailles, camera unde a murit Ludovic al XIV-lea, la 1 septembrie 1715. Sunt aceleași mobile, și în special același ceas. Printr-un sentiment de respect pentru marele rege mort, s-a oprit acest ceas în clipa când a dat ultimul suspin, la patru ceasuri treizeci și una de minute; și de atunci nu s-a mai atins de el, și iată mai bine de o sută șaizeci de ani de când acul nemișcat al cadranului arată patru ceasuri treizeci și una de minute. Este o imagine izbitoare a nemișcării în care intră și rămâne voința omului, în clipa când părăsește această viață.

Voința păcătosului osândit rămâne deci în chip necesar ceea ce este în clipa morții. Așa cum este, ea este imobilizată, este veșnicită, dacă se poate vorbi astfel. Osânditul voiește întotdeauna și în chip necesar răul pe care l-a făcut, zice sfântul Bernard. Răul și el nu mai fac decât una; este ca un păcat viu, permanent, neschimbat.

După cum Fericiții, ne-văzând pe DUMNEZEU decât în iubirea sa, îl iubesc în chip necesar; tot astfel lepădații, ne-văzând pe DUMNEZEU decât în pedepsele dreptății sale, îl urăsc în chip necesar. Vă întreb: nu este oare dreptate riguroasă ca o pedeapsă neschimbată să lovească o perversitate neschimbată? și ca o pedeapsă veșnică, întotdeauna aceeași, să pedepsească o voință veșnic fixată în rău, veșnic întoarsă de la

DUMNEZEU prin răzvrătire și ură, o voință hotărâtă să păcătuiască întotdeauna?

Din ceea ce am spus, ca și din cele ce preced, rezultă în chip evident că, în iad, osândiții neavând nici timpul, nici harul, nici voința de a se converti, nu pot fi iertați, trebuie cu toată necesitatea să sufere o pedeapsă neschimbată și veșnică; în sfârșit, și ca urmare riguroasă, că pedepsele iadului nu numai că nu vor avea sfârșit, dar nu sunt susceptibile de acele micșorări sau îmblânziri cu care s-ar vrea să se amăgească.

Dacă este adevărat că DUMNEZEU ar fi nedrept, pedepsind prin pedepse veșnice greșeli ale unui moment.

Aceasta este o obiecție foarte veche, smulsă de frică conștiințelor știrbite. Încă din veacul al patrulea, ilustrul Arhiepiscop al Constantinopolului, sfântul Ioan Gură de Aur, o respingea într-o zi în acești termeni: „Sunt unii care zic: «N-am fost decât câteva clipe ca să ucid un om, ca să săvârșesc un adulter; și pentru acest păcat de o clipă voi avea să sufăr pedepse veșnice?» Da, desigur; căci ceea ce judecă

DUMNEZEU în păcatul vostru nu este timpul pe care îl puneți ca să-l săvârșiți, ci voința care vă face să-l săvârșiți".

Ceea ce am spus mai sus ar fi de ajuns ca să îndepărteze aici umbra unei dificultăți. Convertirea și schimbarea fiind cu totul cu neputință în iad, din lipsă de timp, din lipsă de har și din lipsă de libertate, cauza pedepsei subzistă veșnic întreagă și trebuie, în strictă dreptate, să producă veșnic efectul ei. Nu este nimic de spus împotriva aceasta; este dreptate curată.

Găsiți nedrept că DUMNEZEU pedepsește cu o pedeapsă veșnică crime de o clipă? Dar vedeți ce se întâmplă în fiecare zi în societatea omenească. În fiecare zi ea pedepsește cu moartea ucigași, paricizi, incendiatori etc., care și-au săvârșit crima în câteva minute. Este ea nedreaptă? Cine ar îndrăzni să o zică? Or, ce este pedeapsa cu moartea, în societatea omenească? Nu este oare o pedeapsă perpetuă, o pedeapsă fără întoarcere, fără vreo îmblânzire cu putință? Această pedeapsă cu moartea lipsește pentru totdeauna de societatea oamenilor, precum iadul lipsește pentru totdeauna de societatea lui DUMNEZEU. Pentru ce ar fi altfel în ce privește crimele de lezmajestate dumnezeiască, adică păcatele de moarte?

Dar timpul nu intră aici cu nimic în greutatea morală a păcatului. După cum zicea sfântul Ioan Gură de Aur, nu durata actului vinovat este pedepsită în iad printr-o pedeapsă veșnică, ci perversitatea voinței care l-a făcut pe păcătos să lucreze și pe care moartea a venit să o imobilizeze. Această perversitate rămânând mereu, pedeapsa care i se leagă veșnic,

departe de a fi nedreaptă, este tot ce este mai drept și este chiar necesară. Oare sfințenia infinită a lui DUMNEZEU nu se datorează sieși să respingă veșnic o ființă care este într-o stare veșnică de păcat? Or, astfel este lepădatul în iad.

Și apoi, oricine cugetă serios va observa în orice păcat de moarte un îndoit caracter: primul, care este în chip esențial finit, este actul liber al voinței care calcă legea lui DUMNEZEU și păcătuiește; al doilea, care este infinit, este insultarea adusă sfințeniei, măreției infinite a lui DUMNEZEU. Sub acest aspect, păcatul cuprinde o răutate infinită oarecum; „*quamdam infinitatem*", zice sfântul Toma. Or, pedeapsa veșnică răspunde într-o măsură exactă acestui caracter finit și infinit al păcatului. Ea este ea însăși finită și infinită: finită în intensitate; infinită și veșnică în durată. Finit ca durată a actului și ca răutate a voinței celui ce păcătuiește, păcatul este pedepsit cu o pedeapsă mai mult sau mai puțin mare, dar totdeauna finită în intensitate; infinit în raport cu sfințenia Celui ce este ofensat, el este pedepsit cu o pedeapsă infinită în durată, adică veșnică.

Încă o dată, nimic mai logic, nimic mai drept decât pedepsele veșnice care pedepsesc în iad păcatul și pe păcătos.

Ceea ce n-ar fi drept, ar fi ca toți lepădații să aibă a suferi aceeași pedeapsă. Într-adevăr, este vădit că nu sunt toți deopotrivă de vinovați unii față de alții. Toți sunt în stare de păcat de moarte; egali în aceasta, merită toți deopotrivă o pedeapsă veșnică; dar, toți nefiind vinovați în același grad,

intensitatea acestei pedepse veșnice este exact proporționată cu numărul și cu gravitatea greșelilor fiecăruia. Deci, și aici, dreptate desăvârșită, dreptate infinită.

În sfârșit, o altă observație foarte izbitoare: dacă pedepsele păcătosului nepocăit, lepădat în iad, ar avea un sfârșit, el, și nu Domnul, ar avea ultimul cuvânt în lupta lui sacrilegă împotriva lui DUMNEZEU. El ar putea zice lui DUMNEZEU: „Îmi iau timpul meu; veți lua pe al vostru. Dar fie că al vostru să fie scurt, fie că să fie lung, eu voi sfârși totdeauna prin a birui asupra voastră; eu voi fi stăpân pe situație; și într-o zi, fie că voiți, fie că nu voiți, voi merge să împărtășesc slava și fericirea voastră veșnică în ceruri". Este cu putință aceasta, vă întreb? — Deci, și din acest punct de vedere, și independent de rațiunile hotărâtoare pe care le-am expus, dreptatea, sfințenia dumnezeiască cere cu toată necesitatea ca pedepsele osândiților să fie veșnice.

„Dar bunătatea lui DUMNEZEU?" se va gândi poate cineva. — Bunătatea lui DUMNEZEU n-are nimic a face aici; iadul este împărăția dreptății sale, infinită întocmai ca bunătatea sa. Bunătatea lui DUMNEZEU se exercită pe pământ, unde iartă totul, și totdeauna, și îndată, la pocăință. În veșnicie, bunătatea nu mai are a se exercita; ea nu mai are decât să încununeze, în bucuriile cerului, lucrarea sa împlinită pe pământ prin iertare.

Ați voi cumva ca, în veșnicie, DUMNEZEU să-și exercite bunătatea față de oameni care au abuzat de ea în chip nevrednic pe pământ, care n-au recurs la ea în clipa morții, și

care, acum, nu o mai vor și nu mai pot s-o mai voiască? Aceasta ar fi pur și simplu absurd. Din partea lui DUMNEZEU mai ales, bunătatea nu poate să se exercite în dauna dreptății.

Deci, pedepsind cu pedepse veșnice greșeli trecătoare, departe de a fi nedrept, DUMNEZEU nu este decât drept și prea drept.

Dacă tot așa este și pentru păcate de slăbiciune

Fără a scuza peste măsură păcatele de slăbiciune de care chiar creștinii buni se fac prea adesea vinovați, trebuie să recunoaștem că este o prăpastie între cei ce le săvârșesc și cei pe care Sfânta Scriptură îi numește, în genere, „păcătoșii". Aceștia sunt sufletele perverse, inimile nepocăite, care fac răul din obișnuință, fără remușcare, ca lucru cu totul simplu, și care trăiesc fără DUMNEZEU, în răzvrătire permanentă împotriva lui ISUS-CRISTOS. Aceștia sunt păcătoșii propriu-ziși, păcătoșii de profesie. „Ei păcătuiesc cât trăiesc, zicea despre ei sfântul Grigorie; ar păcătui totdeauna, dacă ar putea trăi totdeauna; ar voi totdeauna să trăiască, ca să poată totdeauna păcătui. Pentru aceia, odată ce au murit, dreptatea suveranului

Judecător cere în chip vădit să nu fie niciodată fără pedeapsă, fiindcă n-au voit niciodată să fie fără păcat".

Astfel nu sunt dispozițiile celorlalți. Mulțime de sărmane suflete cad în păcat de moarte și totuși ele nu sunt nici rele, nici corupte, cu atât mai puțin necredincioase. Acelea nu fac răul decât din prilej, din pornire; slăbiciunea le face să cadă, și nu iubirea răului în care cad. Ele seamănă cu un copil pe care l-ar smulge din brațele mamei sale prin violență sau prin amăgire; care s-ar lăsa astfel despărțit și îndepărtat de ea, dar cu părere de rău, fără a-și lua privirea de la ea și ca și cum i-ar întinde brațele; îndată ce amăgitorul l-a lăsat, el se întoarce, aleargă să se arunce, pocăit și bucuros, în brațele bunei sale mame.

Astfel sunt acești sărmani păcătoși din prilej, aproape din întâmplare, care nu iubesc răul pe care îl săvârșesc și a căror voință nu este cangrenată, cel puțin în fundul ei. Ei suferă păcatul, mai mult decât îl caută; se căiesc de el chiar în timp ce se lasă la el. Nu sunt astfel de păcate mult mai scuzabile? Și cum milostivirea adorabilă a Mântuitorului n-ar acorda cu lesnire, mai ales în clipa hotărâtoare a morții, haruri mari de pocăință și de iertare unor fii risipitori care, deși îl ofensează, nu i-au întors spatele, și care, deși se lasă târâți departe de el, nu și-au luat privirea și dorința de la el?

Se poate afirma că DUMNEZEUL care a zis: „Niciodată nu voi lepăda pe cel ce vine la mine" va găsi totdeauna în dumnezeiescul său Inimă taine de haruri și de milostiviri

îndestulătoare ca să smulgă aceste sărmane suflete de la osânda veșnică. Dar să o spunem tare: aceasta este o taină a Inimii lui DUMNEZEU, o taină nepătrunsă făpturilor, pe care nu trebuie să ne bizuim prea mult; căci ea lasă să subziste întreagă această înfricoșătoare doctrină, care este de credință, și anume că orice om care moare în stare de păcat de moarte este osândit veșnic și sortit în iad pedepselor pe care le merită greșelile sale.

Un cuvânt încă, la încheiere. Ca minților subțiri și „sufletele sensibile" care caută să iscodească în loc să creadă simplu și să se sfințească, să se liniștească gândindu-se la lepădați. Dreptatea, bunătatea, sfințenia Domnului nostru vor rândui totul spre mai bine, fie în iad, fie în Purgatoriu; nu va fi acolo nici umbra, nici măcar posibilitatea vreunei nedreptăți. Toți cei ce vor fi în iad vor fi meritat pe deplin să fie acolo și să rămână acolo veșnic; oricât de groaznice ar putea fi, pedepsele lor vor fi cu desăvârșire proporționate cu greșelile lor.

Nu este aici ca la tribunalele, legile și judecătorii pământului, care se pot înșela, care pot lovi pe nedrept, pedepsi prea mult sau nu destul: Judecătorul veșnic și suveran ISUS-CRISTOS știe tot, vede tot, poate tot; el este mai mult decât drept, el este Dreptatea însăși; și în veșnicie, după cum ne-a declarat cu propria sa gură, „va răsplăti fiecăruia după faptele lui", nici mai mult, nici mai puțin.

Deci, oricât de înfricoșătoare, oricât de neînțelese ar fi pentru mintea omenească, pedepsele veșnice ale iadului sunt și vor fi suveran, veșnic drepte.

Care sunt cei ce apucă pe calea iadului?

Sunt mai întâi oamenii care abuzează de autoritate, într-o ordine oarecare, ca să tragă pe subordonații lor în rău, fie prin violență, fie prin seducție. „O judecată foarte aspră" îi așteaptă. Adevărați Satane ai pământului, lor li se adresează, în persoana tatălui lor, înfricoșătorul cuvânt al Scripturii: „O Lucifer, cum ai căzut din înălțimile cerului?"

Sunt toți cei ce abuzează de darurile minții ca să abată de la slujirea lui DUMNEZEU pe sărmanii oameni și ca să le smulgă credința. Acești corupători publici sunt moștenitorii fariseilor din Evanghelie și cad sub această anatemă a Fiului lui DUMNEZEU: „Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici! pentru că închideți oamenilor împărăția cerurilor. Voi înșivă nu intrați, și pe alții îi împiedicați să intre. Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici! pentru că străbateți pământul și mările ca să faceți un prozelit, și când l-ați câștigat, îl faceți fiu al iadului, de două ori mai rău decât voi". — În această categorie intră

publiciștii necredincioși, profesorii de ateism și de erezie, și această gloată de scriitori fără credință și fără conștiință care, în fiecare zi, mint, calomniază, blasfemiază cu știință, și de care demonul, tatăl minciunii, se folosește ca să piardă sufletele și să-l insulte pe ISUS-CRISTOS.

Sunt trufașii, care, plini de ei înșiși, disprețuiesc pe alții și le aruncă fără milă piatra. Oameni tari și fără inimă, vor afla, dacă nu se convertesc în clipa morții, un Judecător nemilostiv, și el.

Sunt egoiștii, bogații răi, care, înecați în căutările luxului și ale senzualității, nu se gândesc decât la ei înșiși și uită pe săraci. Martor bogatul rău din Evanghelie, despre care DUMNEZEU însuși a zis: „A fost îngropat în iad".

Sunt avarii, care nu se gândesc decât să adune bani, care îl uită pe ISUS-CRISTOS și veșnicia. Sunt acești oameni ai banului care, prin afaceri mai mult decât îndoielnice, prin nedreptăți adunate pe ascuns și prin negoțuri necinstitie, prin cumpărări de bunuri ale Bisericii, își fac sau și-au făcut averea, mare sau mică, pe temelii pe care le osândește legea lui DUMNEZEU. Este scris despre ei „că nu vor moșteni împărăția cerurilor".

Sunt desfrânații, care trăiesc liniștiți, fără remușcare, în obiceiurile lor necurate, care se dau tuturor patimilor, n-au alt Dumnezeu decât pântecele lor și ajung să nu mai cunoască altă fericire decât plăcerile animale și grosolanele plăceri ale simțurilor.

Sunt sufletele lumești, frivole, care nu se gândesc decât să se distreze, să-și petreacă nebunește timpul, oamenii cinstiți după lume, care uită rugăciunea, slujirea lui DUMNEZEU, sacramentele mântuirii. Ei n-au nici o grijă de viața creștină; nu se gândesc la sufletul lor; trăiesc în stare de păcat de moarte și lampa conștiinței lor este stinsă, fără să se neliniștească. Dacă Domnul vine pe neașteptate, după cum a prevestit, vor auzi teribilul răspuns pe care îl adresează, în Evanghelie, fecioarelor nebune: „Nu vă cunosc". Vai omului care nu este îmbrăcat în haina de nuntă! Suveranul Judecător va porunci îngerilor săi să apuce, în clipa morții, „slugă netrebnică", ca să o arunce, cu mâinile și picioarele legate, în adâncul întunericului din afară, adică în iad!

Cei ce merg în iad sunt conștiințele strâmbate și șirete, care calcă în picioare, prin spovezi rele și împărtășanii sacrilege, Trupul și Sângele Domnului, „mâncând astfel și bând osânda lor", după teribilul cuvânt al sfântului Pavel. Sunt oamenii care, abuzând de harurile lui DUMNEZEU, găsesc chip să fie răi în mediile cele mai sfințitoare; sunt inimile pline de ură, care refuză să ierte.

Sunt, în sfârșit, sectanții Francmasoneriei și victimele nesăbuite ale societăților secrete, care se consacră, ca să zicem astfel, demonului făcând jurământul de a trăi și de a muri în afara Bisericii, fără sacramente, fără ISUS-CRISTOS și, prin urmare, împotriva lui ISUS-CRISTOS.

Nu zic că toți acești sărmani oameni vor merge cu siguranță în iad: zic că merg acolo, adică apucă pe calea lui. Din fericire pentru ei, încă n-au ajuns acolo, și nădăjduiesc că înainte de sfârșitul călătoriei vor voi mai bine să se convertească cu smerenie decât să ardă veșnic.

Vai! calea care duce la iad este atât de largă, atât de lesnicioasă! ea merge mereu la vale, și ajunge să te lași dus. Mântuitorul nostru ne spune în toate literele: „Calea care duce la pierzare este largă și sunt mulți care intră pe ea!"

Cercetează-te, cititorule, prietenul meu; și dacă, din nenorocire, ai nevoie să te întorci, te rog, nu șovăi, și ieși cu bărbăție de pe calea iadului câtă vreme mai este încă vreme.

Si suntem siguri de osânda cuiva pe care îl vedem murind rău

Nu; aceasta este taina lui DUMNEZEU singur.

Sunt oameni care trimit pe toată lumea în iad, precum sunt alții care trimit pe toată lumea în cer. Cei dintâi își închipuie că sunt drepți, iar cei din urmă se cred caritabili. Unii și alții se

înșală; și cea dintâi greșeală a lor este de a voi să judece lucruri pe care nu-i este dat omului să le cunoască aici jos.

Văzând pe cineva murind rău, trebuie, fără îndoială, să tremurăm, și nu să ne ascundem înfricoșătoarea probabilitate a unei lepădări veșnice. Astfel, la Paris, acum câțiva ani, o nenorocită mamă, aflând moartea fiului ei în împrejurări îngrozitoare, rămase, timp de două zile, în genunchi, târându-se de la mobilă la mobilă, scoțând strigăte de deznădejde, și repetând fără încetare: „Copilul meu! sărmanul meu copil!... în foc!... a arde, a arde veșnic!" Era groaznic de văzut și de auzit.

Și totuși, oricât de probabilă, oricât de sigură ar putea părea pierzarea veșnică a cuiva, rămâne totdeauna, în nepătrunsul mister a ceea ce se petrece între suflet și Dumnezeu în ceasul suprem, ceva care să nu ne lase să deznădăjduim. Cine va spune ce se petrece în adâncul sufletelor, chiar la cei mai vinovați, în această unică clipă în care Dumnezeul bunătății, care a creat pe toți oamenii din iubire, care i-a răscumpărat cu sângele său și care voiește mântuirea tuturor, face în mod necesar, ca să-i mântuiască pe fiecare, ultimul său efort de har și de milostivire? Trebuie atât de puțin timp pentru ca voința să se întoarcă spre Dumnezeul ei!

De aceea Biserica nu îngăduie să se pronunțe, ca sigură, osânda cuiva. Căci aceasta înseamnă, într-adevăr, a uzurpa locul lui DUMNEZEU. Afară de Iuda și de încă câțiva a căror lepădare este mai mult sau mai puțin explicit revelată de

Dumnezeu însuși în Sfânta Scriptură, osânda nimănui nu este absolut sigură.

Sfântul Scaun a dat o dovadă curioasă, nu demult, cu ocazia procesului de beatificare a unui mare slujitor al lui Dumnezeu, P. Palotta, care a trăit și a murit la Roma în sentimentele unei admirabile sfințenii, sub Pontificatul lui Grigorie al XVI-lea. Într-o zi, sfântul preot însoțea la ultima pedeapsă un ucigaș dintre cei mai răi, care refuza cu îndârjire să se pocăiască, își bătea joc de Dumnezeu, blasfemia și rânjea până și pe eșafod. P. Palotta epuizase toate mijloacele de convertire. Era pe eșafod, lângă acest ticălos; cu fața scăldată în lacrimi, se aruncase la genunchii lui, rugându-l să primească iertarea crimelor sale, arătându-i prăpastia căscată a iadului în care urma să cadă: la toate acestea, monstrul răspunsese cu o insultă și cu o ultimă blasfemie, și capul lui tocmai căzuse sub fatalul cuțit. În înflăcărarea credinței sale, a durerii sale, a indignării sale, și totodată pentru ca acest înfricoșător scandal să se schimbe pentru mulțimea de față într-o lecție mântuitoare, sfântul preot se ridică, apucă de păr capul însângerat al osânditului și, prezentându-l mulțimii: „Iată! strigă el cu o voce tunătoare; priviți bine: iată fața unui lepădat!"

Această mișcare de credință era, desigur, foarte de înțeles și, într-un sens, era foarte admirabilă. Totuși, se spune că era pe punctul de a opri procesul de beatificare al Venerabilului P. Palotta; atât de mult este Biserica Mamă a milostivirii, și atât de mult nădăjduiește, chiar împotriva nădejdii, când este vorba de mântuirea veșnică a unui suflet!

Iată ceea ce poate lăsa oarecare nădejde și aduce oarecare mângâiere adevăraților creștini, în fața unor morți înfricoșătoare, subite și neprevăzute, sau chiar în mod pozitiv rele. Judecând numai după aparență, aceste sărmane suflete sunt vădit pierdute: sunt atâția ani de când acest bătrân trăia departe de sacramente, își bătea joc de Religie, afișa necredința! Acest sărman tânăr, mort fără a se putea recunoaște, se purta atât de rău, și moravurile lui erau atât de deplorabile! Acest bărbat, această femeie, au fost surprinși de moarte într-un moment atât de rău, și pare atât de sigur că n-au avut timp să-și vină în fire! Nu contează: nu trebuie, nu putem spune în mod absolut că sunt osândiți. Fără a slăbi cu nimic drepturile sfințeniei și ale dreptății lui Dumnezeu, să nu pierdem niciodată din vedere pe cele ale milostivirii sale.

Îmi amintesc, în această privință, un fapt foarte extraordinar și totodată foarte mângâietor. Izvorul de la care îl am este pentru mine un garant sigur al perfecte lui autenticități.

Într-una dintre cele mai bune mănăstiri din Paris trăiește încă astăzi o Călugăriță, de origine iudaică, tot atât de remarcabilă prin virtuțile ei înalte, cât și prin inteligența ei. Părinții ei erau israeliți și, nu știu cum, la vârsta de vreo douăzeci de ani, ea s-a convertit și a primit Botezul. Mama ei era o adevărată evreică; își lua religia în serios și practica, de altminteri, toate virtuțile unei bune mame de familie. Își iubea fiica cu pasiune.

Când a aflat convertirea fiicei sale, a intrat într-o furie de nespus; din ziua aceea, a fost o dezlănțuire neîntreruptă de

amenințări și de vicleșuguri de tot felul pentru a o readuce pe „apostată", cum o numea, la religia părinților ei. De partea sa, tânăra creștină, plină de credință și de fervoare, se ruga fără încetare și făcea totul pentru a obține convertirea mamei sale.

Văzând sterpiciunea absolută a eforturilor sale și crezând că un mare sacrificiu ar dobândi, mai mult decât toate rugăciunile, harul pe care îl cerea, a hotărât să se dăruiască cu totul lui ISUS-CRISTOS și să se facă Călugăriță; ceea ce a împlinit cu curaj. Avea atunci cam douăzeci și cinci de ani. Nenorocita mamă a fost mai înfuriată ca niciodată, atât împotriva fiicei sale, cât și împotriva religiei creștine; ceea ce nu făcea decât să sporească ardoarea noii Călugărițe de a cuceri pentru DUMNEZEU un suflet atât de drag.

A continuat astfel timp de douăzeci de ani. Își vedea mama din când în când; afecțiunea maternă revenise puțin; dar, cel puțin după aparență, nici un progres din partea sufletului.

Într-o zi, sărmana Călugăriță primește o scrisoare care îi vestește că mama ei tocmai a fost luată printr-o moarte subită. O găsiseră moartă în patul ei.

A descrie deznădejdea Călugăriței ar fi cu neputință. Pe jumătate nebună de durere, nemaștiind ce făcea nici ce spunea, aleargă cu scrisoarea în mână să se arunce la picioarele Preasfântului Sacrament; și când suspinele îi îngăduiră să cugete și să vorbească, zice, sau mai degrabă strigă către Domnul nostru: „DUMNEZEUL meu! astfel ați ținut seama

de rugămințile mele, de lacrimile mele, de tot ceea ce fac de douăzeci de ani?" Și, enumerându-i, ca să zicem astfel, sacrificiile sale de tot felul, adaugă, cu o sfâșiere de nespus: „Și să mă gândesc că, în ciuda tuturor acestora, mama mea, sărmana mea mamă este osândită!"

Nu isprăvise, când un glas, ieșit din Tabernacol, îi zise cu un accent sever: „De unde știi?" Îngrozită, sărmana Soră rămâne mută. „Să știi, reluă glasul Mântuitorului, să știi, ca să te rușinezi și totodată ca să te mângâi, că din pricina ta i-am dat mamei tale, în clipa supremă, un har atât de puternic de lumină și de pocăință, încât ultimul ei cuvânt a fost: «Mă căiesc și mor în religia fiicei mele». Mama ta este mântuită. Este în Purgatoriu. Nu înceta să te rogi pentru ea."

Am auzit povestindu-se mai mult de un fapt asemănător. Oricare ar fi autenticitatea fiecăruia în parte, toate mărturisesc o mare și dulce adevăr, și anume că în lumea aceasta milostivirea lui DUMNEZEU prisosește; că în ceasul din urmă ea face un efort suprem pentru a smulge pe păcătoși din iad; și că, în sfârșit, numai aceia cad în mâinile dreptății veșnice, care refuză până la capăt îndemnurile milostivirii.

CONCLUZII PRACTICE

A ieși îndată și cu orice preț din starea de păcat de moarte

Ce concluzii practice vom trage din toate acestea, bun și drag cititor? Aceste mari adevăruri ne sunt revelate de DUMNEZEU numai pentru a ne insufla cu putere frica, care este, împreună cu credința, temelia mântuirii; frica de dreptatea și judecățile lui DUMNEZEU; frica de păcatul care duce la iad; frica de această osândă și blestem înfricoșătoare, de acest deznădejde fără sfârșit, de acest foc supranatural care pătrunde deopotrivă și sufletele și trupurile, de aceste întunecimi sumbre, de această oribilă societate a lui Satan și a demonilor, în sfârșit, de veșnicia neschimbătoare a tuturor acestor pedepse, prea dreaptă pedeapsă a lepădatului.

Desigur, este bine și foarte bine a avea în milostivire o încredere fără măsură; dar, la lumina adevăratei credințe, nădejdea nu trebuie despărțită de frică; și dacă nădejdea trebuie totdeauna să stăpânească frica, aceasta este cu condiția ca frica să rămână ca temeliile unei case, care dau întregii zidiri tăria și soliditatea ei. Astfel, frica de dreptatea lui DUMNEZEU, frica de păcat și de iad trebuie să îndepărteze din zidirea duhovnicească a mântuirii noastre orice deșartă

prezumție. Același DUMNEZEU care a zis: „Niciodată nu voi lepăda pe cel ce vine la mine" a zis de asemenea: „Lucrați mântuirea voastră cu frică și cutremur". Trebuie să ne temem sfânt pentru a avea dreptul să nădăjduim sfânt.

În fața abisurilor arzătoare și veșnice ale iadului, intră în tine însuți, drag cititor; dar intră întru totul și cu seriozitate.

Unde ești? Ești în stare de har? N-ai avea pe conștiință vreun păcat greu care, dacă ai veni să mori pe neașteptate, ți-ar putea primejdui veșnicia? În acest caz, crede-mă, nu șovăi: mai întâi căiește-te din toată inima, apoi mergi să te spovedești chiar astăzi sau cel puțin la întâiul tău ceas de libertate. Este oare nevoie să-ți spun, în fața iadului, că orice interes trebuie să treacă după acela, și că trebuie mai presus de toate, auzi bine aceasta, mai presus de toate, să-ți asiguri mântuirea? „La ce folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă își pierde sufletul? ne zice tuturor suveranul Judecător; și ce va putea da în schimbul sufletului său?"

Nu amâna pe mâine ceea ce poți face astăzi. Ești sigur că va fi pentru tine un mâine? Am cunoscut odinioară, într-un sătuc din Normandia, un sărman om care, din ziua căsătoriei sale, adică de mai bine de treizeci de ani, se lăsase atât de bine târât de treburi, de micul său comerț, și apoi, trebuie să o spunem și aceasta, de atracția cârciumii și a cidrului gros, încât ajunsese să uite cu totul slujirea lui DUMNEZEU. Nu era rău; dimpotrivă. Două sau trei semiatacuri îl speriaseră, dar nu

fuseseră, din nenorocire, de ajuns ca să-l întoarcă la datoriile sale.

Sărbătorile Paștilor se apropiau. Preotul său îl întâlni într-o seară și îi vorbi cu toată francheța. „Domnule părinte, răspunse celălalt, vă mulțumesc pentru bunătatea dumneavoastră. Mă voi gândi, vă făgăduiesc, pe credința unui om cinstit. Dacă nu vă incomodează, voi veni să mai vorbesc cu dumneavoastră peste câteva zile."

Și a doua zi s-a găsit trupul sărmanului om într-un pârâu din apropiere. Traversându-l călare, fusese lovit de apoplexie și căzuse în apă.

Acum doi ani, în Cartierul Latin, un student de douăzeci și trei de ani, care, de la venirea sa la Paris, adică de patru ani, se dăduse dezordinii cu toate avânturile tinereții, primi într-o zi vizita unuia dintre colegii săi, tot atât de bun, tot atât de curat pe cât era el însuși de puțin. Era un compatriot care venea să-i ceară vești de acasă. După câteva minute de convorbire, acela se retrase. Dar, băgând de seamă îndată că își uitase la colegul său una dintre cărți, își schimbă drumul și veni să bată din nou la ușă. Sună; nici un răspuns. Cheia era însă în broască. După ce sună și bătu din nou, intră... nenorocitul era întins la pământ, țeapăn mort.

Nu trecuse un sfert de ceas de când colegul îl părăsise. Un anevrism îi rupsese, se pare, inima. I s-a găsit biroul plin de

scrisori abominabile, iar singurele cărți care alcătuiau sărmana lui bibliotecă erau cele mai obscene cu putință.

S-ar putea înmulți exemplele de acest fel, fără a mai socoti miile de accidente care, în fiecare zi, ca să zicem astfel, fac să se treacă pe neașteptate de la viață la moarte: accidentele de cale ferată și de trăsură, de pildă, căderile de pe cal, accidentele de vânătoare sau de plimbări cu barca, naufragiile etc. Ele arată, cu mai multă elocvență decât toate raționamentele, că trebuie să fim totdeauna gata să ne înfățișăm înaintea lui DUMNEZEU, că nu trebuie să ne jucăm veșnicia pe un poate, și că omul în stare de păcat de moarte care nu se gândește să se împace îndată cu DUMNEZEU prin pocăință și spovadă este un nebun care joacă pe marginea unui abis, un nebun în trei feluri. „Nu înțeleg, zicea sfântul Toma, cum un om în stare de păcat de moarte este în stare să râdă și să glumească". El se expune cu voie bună să experimenteze pe pielea lui adâncurile acestui cuvânt înfricoșător al Apostolului sfântul Pavel: „Este lucru groaznic a cădea în mâinile DUMNEZEULUI celui viu!"

A evita cu mare grijă ocaziile primejdioase și iluziile

Dar nu este vorba numai să nu rămâi în starea de păcat de moarte când ai avut nenorocirea să cazi în ea; trebuie să ducem mai departe zelul mântuirii noastre veșnice și să luăm precauții mai serioase. Nu trebuie să ne mulțumim să ieșim cât mai repede din calea iadului; trebuie, în plus, să evităm a intra pe ea. Trebuie cu orice preț să evităm ocaziile de cădere, mai ales pe acelea al căror pericol ni l-a arătat o tristă experiență. Un creștin, un om care are bun-simț jertfește totul, înfruntă totul, rabdă totul ca să scape de focul iadului. DUMNEZEU însuși n-a zis oare: „Dacă mâna voastră dreaptă, dacă piciorul, dacă ochiul, dacă ceea ce aveți mai drag pe lume este pentru voi o ocazie de păcat, smulgeți-l, tăiați-l fără șovăire; este mai bine să intrați, oricum ar fi, în împărăția lui DUMNEZEU și în viața veșnică, decât să fiți aruncați în abisul de foc, în focul veșnic, unde remușcarea nu moare și unde focul nu se stinge niciodată".

Fără iluzii în această privință! Iluziunile sunt mișcarea de învârtire prin care vrăjmașul sărmanului nostru suflet caută să-l surprindă când un atac frontal nu oferă garanții suficiente.

Și cât de perfide, de subtile, de multiple, de frecvente sunt aceste iluzii! Ele privesc totul, dar mai ales egoismul cu calculele lui reci și rafinamentele lui; toate nuanțele răzvrătirilor spiritului împotriva credinței, împotriva supunerii întregi datorate autorității Sfântului Scaun și a Bisericii; pretinsele necesități de sănătate sau de obișnuință, care fac să se alunece pe nesimțite în noroiul necurăției; uzurile și convenințele lumii în mijlocul căreia trăiești și care te trag atât de ușor în vârtejul plăcerii, al vanității, al uitării lui DUMNEZEU și al neglijării vieții creștine; în sfârșit, orbirea cupidității, care împinge atâția oameni să fure, sub pretext de necesități ale comerțului, de obicei general în afaceri, de înțeleaptă prevedere pentru viitorul ai săi etc. Repet, feriți-vă de iluzii! Câți lepădați sunt astăzi în iad care n-au intrat acolo decât pe această ușă din dos! Te poți înșela pe tine însuți, cel puțin într-o oarecare măsură; dar nu poți înșela privirea lui DUMNEZEU.

Viața călugărească însăși nu ajunge totdeauna să te păzească de ele. Să știm bine: sunt Călugări în iad; sunt puțini, nădăjduiesc, dar, în sfârșit, sunt. Și cum au ajuns acolo? Pe calea fatală a iluziilor. Iluzii cu privire la ascultare, iluzii cu privire la pietate, iluzii cu privire la sărăcie, la castitate, la mortificare, iluzii cu privire la folosirea științei; ce să mai zic? Atât de largă este această cale a iluziilor!

Nu voi cita decât un singur exemplu, luat din viața sfântului Francisc de Assisi. Între căpeteniile Ordinului începător al Fraților Minori se afla un anumit frate Ioan de Strachia, a

cărui patimă pentru știință amenința să-i abată pe Călugării săi de la simplitatea și sfințenia vocației lor. Sfântul Francisc îl avertizase de mai multe ori; dar totdeauna în zadar. Pe drept îngrozit de influența funestă pe care o exercita acest Provincial, îl destitui în plin Capitol, declarând că Domnul nostru îi revelase că trebuia să se lucreze cu această rigoare, fiindcă trufia acestui om atrăsese asupra lui blestemul lui DUMNEZEU. Viitorul o arătă îndată. Nenorocitul muri, într-adevăr, în mijlocul celui mai îngrozitor deznădejdii, strigând: „Sunt osândit și blestemat pe vecie!" Și împrejurări groaznice care au urmat morții lui au întărit această sentință.

A-ți asigura mântuirea veșnică printr-o viață serios creștină

Vreți să fiți și mai sigur că veți evita iadul, prea iubite cititor? Nu vă mulțumiți să evitați păcatul de moarte, să combateți viciile și defectele care duc la el; duceți o viață bună și sfântă, serios creștină, și plină de ISUS-CRISTOS.

Faceți ca oamenii prudenți care au de trecut pe drumuri grele și de a merge pe lângă prăpăstii: de teamă să nu cadă acolo, se păzesc bine să meargă pe margine, unde un simplu pas greșit ar putea deveni fatal; iau cu înțelepciune cealaltă parte a drumului și se depărtează cât pot de prăpastie. Faceți la fel. Îmbrățișați cu generozitate această frumoasă și nobilă viață pe care o numim viața creștină, viața pietății.

Călăuzit de sfaturile vreunui preot sfânt, impuneți-vă vouă înșivă un fel de rânduială de viață, în care veți face să intre, în proporție cu nevoile sufletului vostru și cu împrejurările din afară în care vă veți afla, câteva bune și solide exerciții de pietate, între care vi le recomand pe următoarele, care sunt la îndemâna tuturor:

Începeți și sfârșiți întotdeauna zilele voastre cu o rugăciune bine îngrijită, bine din inimă. Alăturați-i, dimineața și seara, citirea cu luare-aminte a unei sau două mici pagini din Evanghelie, sau din Imitarea, sau din vreo altă carte bună care vi se va potrivi mai bine; și după această mică citire câteva minute de reculegere și de bune hotărâri, dimineața pentru zi, seara pentru noapte, cu gândul la moarte și la veșnicie.

Luați obiceiul excelent de a face semnul crucii de câte ori ieșiți din camera voastră și de câte ori intrați în ea. Această practică, foarte simplă în ea însăși, este foarte sfințitoare. Dar aveți mare grijă să nu faceți niciodată acest semn sacru cu ușurință, fără a vă gândi, din rutină, cum fac atâția oameni. Trebuie să-l faceți cu evlavie și cu gravitate.

Căutați, dacă îndatoririle stării voastre vă lasă libertatea, să mergeți la sfânta Liturghie în fiecare dimineață, de vreme, ca să primiți în fiecare zi binecuvântarea prin excelență și să aduceți Domnului nostru omagiile pe care fiecare dintre noi i le datorează în marele său Sacrament. Dacă nu puteți, străduiți-vă cel puțin să faceți în fiecare zi o adorație a Preasfântului Sacrament; fie intrând în biserică, fie de departe și din adâncul inimii voastre.

Aduceți de asemenea în fiecare zi, cu o inimă cu adevărat filială, Fericitei Fecioare MARIA, Maica lui DUMNEZEU și Maica creștinilor, vreun omagiu de pietate, de iubire, de venerație. Iubirea Sfintei Fecioare, unită cu iubirea Preasfântului Sacrament, este o chezășie aproape neîndoielnică

de mântuire; și experiența a arătat în toate veacurile că Domnul nostru ISUS-CRISTOS acordă haruri extraordinare, și în timpul vieții și în ceasul morții, tuturor celor care o invocă și care o iubesc pe Mama sa. Purtați întotdeauna asupra voastră ori un scapular, ori o medalie, ori un rozariu.

Luați și nu părăsiți niciodată obiceiul excelent de a vă spovedi și de a vă împărtăși des. Spovedania și Împărtășania sunt cele două mari mijloace oferite de milostivirea lui ISUS-CRISTOS tuturor celor care vor să-și mântuiască și să-și sfințească sufletele, să evite greșelile grave, să crească în iubirea binelui și în practicarea virtuților creștine. Nu se poate, în această privință, da o regulă generală; dar ceea ce se poate afirma este că oamenii de bunăvoință, adică aceia care vor cu sinceritate să evite răul, să slujească bunului DUMNEZEU și să-l iubească din toată inima, aceia sunt cu atât mai buni cu cât se împărtășesc mai des. Când cineva este astfel dispus, mai multul este mai bine; și chiar de ar fi de mai multe ori pe săptămână, ba chiar în fiecare zi, nu ar fi prea des. Aproape toți creștinii buni ar face foarte bine, dacă ar avea putința, să sfințească printr-o bună Împărtășanie toate duminicile și sărbătorile, fără să lipsească vreodată din vina lor. Vestitul Catehism al Conciliului de la Trento pare să spună că cel mai puțin pe care trebuie să-l facă un creștin cât de cât grijuliu de sufletul său este să meargă la sacramente în fiecare lună.

În sfârșit, propuneți-vă, în mica voastră rânduială de viață, să combateți neîncetat cele două sau trei defecte pe care le observați sau care vi s-au făcut observate în voi; aceasta este

partea slabă a cetății, și este vădit pe acolo că, într-un moment sau altul, vrăjmașul va încerca surprize și lovituri de mână. Feriți ca de foc tovarășiile rele și lecturile rele.

Înțelegeți, drag cititor, că ceea ce vă recomand aici nu este de obligație. Departe de aceasta. Dar, repet, dacă intrați pe această cale a generozității și a fervoarei și dacă mergeți pe ea cu hotărâre, veți asigura într-un mod din belșug marea și prea marea treabă a veșniciei voastre; și veți fi sigur că veți evita pedepsele veșnice ale iadului, cum este sigur că se evită lipsurile sărăciei atunci când, printr-o administrare înțeleaptă și inteligentă, cineva își sporește puternic averea.

În orice caz, nu lipsiți a lua din aceste îndrumări ceea ce veți putea purta; faceți cât mai bine; dar, pentru iubirea sufletului vostru, pentru iubirea Mântuitorului care a vărsat tot sângele său pentru el, nu dați înapoi de la Evanghelie și fiți creștin cu adevărat.

Gândiți-vă adesea, gândiți-vă serios la iad, la pedepsele lui veșnice, la focurile lui mistuitoare, și vă făgăduiesc că veți merge în cer. Marele misionar al cerului este iadul.

EPILOG

Într-o zi, un bun preot care, de mai bine de patruzeci de ani, predică, în toată Franța și cu un zel de apostol, multe misiuni, era la Roma, la picioarele prea bunului și prea sfântului nostru Părinte Papa Pius al IX-lea, care vorbea familiar cu el despre acest frumos minister. „Predicați mult marile adevăruri ale mântuirii, îi spunea Papa. Predicați mai ales iadul. Fără ascunzișuri; spuneți bine limpede, bine tare, tot adevărul despre iad. Nimic nu este mai în stare să facă să cugete și să întoarcă la DUMNEZEU pe sărmanii păcătoși."

Aducându-mi aminte de acest cuvânt, atât de adânc adevărat, al Vicarului lui ISUS-CRISTOS, am întreprins această mică lucrare despre iad. Și apoi, meditând pedepsele veșnice și nenorocirea lepădaților, mi-am amintit de un cuvânt al sfântului Ieronim care îndemna o fecioară creștină la frica de judecățile lui DUMNEZEU: „Territus terreo, îi scria el; îngrozit, îngrozesc." Cel puțin m-am străduit să o fac aici, și Domnul nostru îmi este martor că nu am ascuns nimic din ceea ce știu despre acest înfricoșător mister.

Ție, cititorule, oricine ai fi, îți revine să faci folosul tău. Câte suflete sunt în cer pe care frica de iad le-a împins mai ales acolo!

Îți ofer deci acest modest opuscule, cerând bunului DUMNEZEU să te pătrundă până în adâncul sufletului de

marile adevăruri pe care le rezumă, ca frica să te îndemne la iubire și iubirea să te ducă drept în Paradis.

Binevoiește a te ruga pentru mine, ca DUMNEZEU să-mi facă milostivire ca și ție, și să binevoiască a mă primi împreună cu tine în numărul aleșilor săi.

8 decembrie 1875, în sărbătoarea Neprihănitei-Zămisliri.

Cuprins

PREFAȚĂ **7**

PROLOG **9**

I DACĂ EXISTĂ CU ADEVĂRAT UN IAD **17**

Există un iad: aceasta este credința tuturor popoarelor, în toate timpurile. 18

Există un iad: iadul nu a fost inventat și nu a putut fi inventat. 25

Există un iad: iadul nu a fost inventat și nu a putut fi inventat. 29

Dacă există cu adevărat un iad, cum de nimeni nu s-a întors de acolo? 35

Doctorul Raymond Diocrès 36

Tânărul Religios al sfântului Antonin 38

Curtezana din Napoli 40

Prietenul contelui Orloff 42

Doamna cu brățara de aur 45

Fata pierdută din Roma 47

De ce atâția oameni se străduiesc să tăgăduiască existența unui iad 51

Că nu s-ar crede mai mult în iad dacă morții s-ar întoarce mai des 55

II CE ESTE IADUL **58**

Idei false și superstițioase despre iad 59
Că iadul stă mai ales în înfricoșătoarea pedeapsă a osândei 61
Că iadul constă, în al doilea rând, în pedeapsa îngrozitoare a focului 68
Focul iadului este supranatural și necuprins 70
Părintele de Bussy și tânărul desfrânat 72
Cei trei fii ai unui bătrân cămătar 75
Copiii mei, nu mergeți în iad 77
Focul iadului este un foc trupesc 79
Cu totul trupesc cum este, focul iadului atinge sufletele 81
Căpitanul adjudant-major de la Saint-Cyr 82
Mâna arsă de la Foligno 85
Unde este focul iadului? 89
Focul iadului este un foc întunecos. Viziunea sfintei Tereza 93
Că alte pedepse foarte mari însoțesc întunecatul foc al iadului 99

III DESPRE VEȘNICIA PEDEPSELOR IADULUI 104
Că veșnicia pedepselor iadului este un adevăr de credință revelată 105
Că iadul este în chip necesar veșnic din pricina însăși a naturii veșniciei 107
Dintr-un alt motiv al veșniciei pedepselor: lipsa harului 110
A treia rațiune a veșniciei pedepselor: perversitatea

voinței osândiților 113
Dacă este adevărat că DUMNEZEU ar fi nedrept, pedepsind prin pedepse veșnice greșeli ale unui moment. 115
Dacă tot așa este și pentru păcate de slăbiciune 119
Care sunt cei ce apucă pe calea iadului? 122
Si suntem siguri de osânda cuiva pe care îl vedem murind rău 125

CONCLUZII PRACTICE 131
A ieși îndată și cu orice preț din starea de păcat de moarte 132
A evita cu mare grijă ocaziile primejdioase și iluziile 136
A-ți asigura mântuirea veșnică printr-o viață serios creștină 139

EPILOG 143

Adevărul de Veacuri

Adevărul de Veacuri este o editură dedicată publicării textelor doctrinare catolice provenite din Magisteriu și din tradiția preconciliară. Oferă lucrări recunoscute, cu respectarea surselor și a sensului original al textelor. Activitatea sa urmărește claritatea, fidelitatea și transmiterea învățăturii.

Regăsiți online întreaga
noastră colecție și cărțile audio

https://linktr.ee/AdevaruldeVeacuri

ISBN : 9798248210909

Independently published